

RÅDMANNENS FORSLAG

6 Helse og velferd

Stavanger kommune har som mål at flest mulig har et aktivt liv og klarer seg selv best mulig. Vi kaller det *Leve HELE LIVET*. Målet er å gi bedre og billigere tjenester. Arbeidet med å implementere og videreutvikle *Leve HELE LIVET* vil stå sentralt i Helse og velferd i hele planperioden. Velferdsteknologi skal være en integrert del av kommunens tjenestetilbud, og bidra til å utsette eller redusere behovet for kommunale tjenester. I planperioden skal det også gjennomføres et forsknings- og utviklingsprosjekt som gjelder tjenester til brukere med rus- og psykiske lidelser.

6.1 Innledning

Leve HELE LIVET

Stavanger kommune må innrette tjenestene for å møte veksten i antall eldre og det økte behovet for helse- og omsorgstjenester som vi allerede nå ser konturene av. Omstillingsprogrammet *Leve HELE LIVET* videreføres i planperioden, og utvides gradvis til flere brukergrupper, uavhengig av alder og funksjonsnivå. Gjennom aktivisering, hverdagsrehabilitering, opplæring og veiledning og velferdsteknologiske hjelpemidler, skal brukerne få støtte til å mestre hverdagsaktiviteter i eget hjem. Målet er å gi bedre og billigere tjenester, og på den måten redusere behovet for heldøgns omsorg. Rådmannen vil i planperioden knytte forskning til evaluering av *Leve HELE LIVET*-satsingen for å få innsikt i hvilke effekter satsingen har på individ- og gruppenivå.

Leve HELE LIVET representerer nye måter å arbeide på for de ansatte i helse- og velferdstjenesten. Motivasjon og videreutvikling av de ansattes kompetanse er avgjørende for å lykkes. God samhandling mellom helse- og sosialkontorene, som koordinerer og forvalter de lovpålagte tjenestene, og helsepersonellet som utfører selve tjenesten, er også en forutsetning. Virksomhetslederne har et særskilt ansvar for å sikre at arbeidet innrettes slik at tiltak for å styrke egenmestring får nødvendig prioritet og oppmerksomhet.

Omstilling av hjemmetjenestene

Omstillingsprosjektet innen de hjemmebaserte tjenestene som ble iverksatt i 2018 videreføres. Innsatsområdene er organisering og arbeidsdeling, nye arbeidsformer, kompetanse og ledelse i hjemmebaserte tjenester. Planlagt varighet på omstillingsprogrammet er to år. Enkelte delprosjekter iverksettes fortløpende i programperioden.

Sykepleieklinikken, som tilbyr sykepleie til brukere som ikke er avhengig av å få tjenesten utført i eget hjem, blir fra 2019 desentralisert til to av de hjemmebaserte tjenestene. Dette gjøres for å øke tilgjengeligheten for brukerne, og legge til rette for at flere sykepleietjenester kan gis på klinikken.

Fra årsskiftet 2018/2019 samlokaliseres Eiganes og Tasta helse- og sosialkontor og hjemmebaserte tjenester i Byfjordparken. Samtidig iverksettes det treårige prøveprosjektet *Friere faglighet og mindre byråkrati*, som er politisk initiert. Målsettingen er å legge til rette for tettere samhandling mellom forvaltere og utførere av helsehjelp, forenkling av rutiner og prosedyrer og større rom for faglige vurderinger. Ny finansieringsmodell for de

hjemmebaserte tjenestene, basert på prinsipper for rammefinansiering, vil bli utviklet i løpet av 2019 og skal tas i bruk fra 2020. En pilot skal prøves ut i prosjektet *Friere faglighet og mindre byråkrati* i løpet av 2019.

Velferdsteknologi, innovasjonspartnerskap og digitalisering

Velferdsteknologi har nå blitt en integrert del av kommunens tjenestetilbud. I kommunens nye *Handlingsplan for velferdsteknologi 2018-2022* er målet at velferdsteknologiske løsninger skal gi økt selvstendighet og egenmestring, og bidra til å utsette eller redusere behovet for kommunale tjenester. Implementering av velferdsteknologi vil kreve økte ressurser i forbindelse med oppstart, men vil på sikt kunne gi økonomiske innsparinger og frigjøre helsepersonell til andre viktige oppgaver. Realisering av gevinster krever rett kompetanse og god samhandling på tvers av ulike tjenesteområder og faggrupper, samt kompetanseutvikling i både stab og virksomheter.

Innovasjonspartnerskapet mellom Stavanger kommune, Innovasjon Norge, Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) og Leverandørutviklingsprogrammet er Norges første knyttet til helseområdet. Innovasjonspartnerskapet har tatt utgangspunkt i Leve HELE LIVET-tilnærmingen. De to produktene som er valgt for utvikling, smartrullator og aktiviseringsrobot, skal bidra til å øke aktivisering og egenmestring for brukere på korttidsopphold i sykehjem. Utviklingen ferdigstilles i 2019.

Digitalisering er i tillegg til velferdsteknologi et viktig virkemiddel for å frigi kapasitet og møte fremtidens utfordringer innenfor helse- og velferdstjenestene. Stavanger kommune deltar i to digitaliseringsprosjekter sammen med de største kommunene. *DigiHelse* som skal tilrettelegge for sikker digital dialog mellom brukere/pårørende og de hjemmebaserte tjenestene, og *DigiSos* som skal utvikle digital søknad om sosialhjelp og sikker digital dialog mellom brukere og sosialtjenesten i Nav. Løsningene implementeres i 2018/2019.

Demenslandsby og demensvennlig samfunn

En økende andel av den eldre befolkningen har en demenssykdom, og mange får etter hvert behov for langtidsplass i sykehjem. Bystyret har vedtatt at Ramsvigtunet sykehjem og omsorgsboliger skal omdannes til et senter for demens etter inspirasjon fra demenslandsbyen i Nederland. Senteret vil få inntil 90 langtidsplasser. Byggearbeidene starter opp i 2019 og senteret forventes ferdigstilt i 2023. Stavanger har inngått en avtale med Nasjonalforeningen for folkehelse om å bli demensvennlig samfunn. Opplæring av representanter for det lokale næringslivet, servicebedrifter og offentlig ansatte slik at de bedre kan møte personer med demens, inngår i arbeidet for å bli sertifisert som demensvennlig samfunn. Arbeidet vil pågå i planperioden.

Akuttmedisinske tjenester, legetjenester og helsevern

I planperioden er det et mål å stabilisere driften ved Stavanger legevakt. Etter en betydelig bemanningsøkning de senere år er lokalene på legevakten blitt for små. Det arbeides med å få på plass en midlertidig utvidelse av lokalene så snart som mulig. Samtidig er arbeidet med en mulighetsstudie for ny legevakt iverksatt. Mulighetsstudiens perspektiv skal være «Fremtidens akuttmedisinske tjenester».

Det er vedtatt nye krav til spesialisering i allmenntjenesten for leger i kommunehelsetjenesten. Kommunen vil få et omfattende ansvar når det gjelder tilrettelegging, og rådmannen har startet arbeidet med å planlegge for dette.

Tjenesteutvikling for mennesker med rus- og psykiske lidelser (ROP)

Stavanger kommune har de siste 10 årene hatt stor oppmerksomhet på brukere med ROP-lidelser, og da spesielt brukere som motsetter seg hjelp. I forbindelse med årsoppgjøret for 2017 ble det avsatt 10 mill. til et forsknings- og utviklingsprosjekt knyttet til mennesker med ROP-lidelser. Målsettingen vil være å utvikle nye måter å gi tjenester til

disse brukerne på, og identifisere juridiske og organisatoriske hindringer for å gi nødvendig og tilstrekkelig hjelp. Prosjektet skal utvikles i samarbeid med et forskningsmiljø, og forventes å strekke seg over 2-3 år fra oppstart i 2019.

Utviklingshemmede og brukere med behov for ressurskrevende tjenester

Kommunen har en jevn tilvekst hvert år av brukere med en utviklingshemming. Ventelisten til bofellesskap for denne gruppen er omfattende. I planperioden skal to brukereide bofellesskap ferdigstilles, og et eksisterende bofellesskap skal bygges om og tilpasses denne gruppen. For å frigjøre plass i bofellesskap må det også tilrettelegges for at brukere som er i stand til det, kan flytte ut av bofellesskap og etablere seg i egen bolig.

Arbeids- og aktivitetstilbud har avgjørende betydning for livskvaliteten til mennesker med utviklingshemming. Målet er at alle som er i stand til det skal ha tilbud om et arbeids- eller aktivitetstilbud utenfor hjemmet. Varig tilrettelagt arbeid (VTA), Praksisplasser for funksjonshemmede (PFF) og dagsentrene i kommunen er, i tillegg til arbeidsmarkedsbedriftene, sentrale tilbud. I 2019 skal det i tillegg prøves ut en pilot med ni kommunale VTA-plasser som er delfinansiert av staten.

Antall brukere med behov for ressurskrevende tjenester øker for hvert år. Disse brukerne har behov for mye personell med høy faglig kompetanse rundt seg, og krever spesielt tilrettelagte tjenestetilbud. Staten refunderer deler av kostnadene til denne gruppen, men andelen reduseres gradvis og kommunens utgifter vil dermed øke.

Sysselsetting og sosialhjelp

Det siste året er arbeidsledigheten i Stavanger betydelig redusert. Utbetalingene til sosialhjelp og antall mottakere har flatet ut, og antall nyregistrerte og mottakere under 25 år er redusert. Når arbeidsmarkedet nå er i bedring, er det avgjørende at Nav-kontorene bidrar til å hjelpe langtidsledige inn i arbeidslivet igjen. Dersom ledigheten fortsetter å falle, vil dette kunne føre til reduserte sosialhjelpsutgifter i 2019. Langvarig ledighet og svak økonomi øker faren for utenforskap både for de voksne og barna. Barnas situasjon og behov skal gis spesiell oppmerksomhet i de familiene som mottar hjelp fra Nav-kontorene. Den økte satsingen knyttet til unge sosialhjelpsmottakere som ble iverksatt i 2017 videreføres.

Flyktninger og introduksjonsprogram

Antall deltakere i introduksjonsprogrammet er fortsatt høyt som følge av mottak av et stort antall flyktninger de senere årene. Målet er at 55 prosent av deltakerne i introduksjonsprogrammet går til arbeid eller utdanning etter avsluttet program. Nav-kontorene har fått økte ressurser til egne flyktningveiledere for å kunne gi tettere oppfølging til deltakere i introduksjonsprogrammet, med sikte på overgang til arbeid. I 2019 gjennomføres en omorganisering av Flyktningseksjonen og introduksjonsavdelingen på Johannes læringscenter, for å styrke arbeidsrettingen i introduksjonsprogrammet og utnytte de samlede ressursene på en bedre måte. Rådmannen følger utviklingen nøye, med mål om at utdanning og arbeid gradvis skal gi flyktningene inntekter som fjerner behovet for kommunal bistand.

6.2 Helse- og sosialkontor

Tjenestebeskrivelse

Helse- og sosialkontorene forvalter hovedtyngden av kommunens helse-, sosial- og omsorgstjenester, og er koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering for brukere med langvarige og sammensatte behov. Dette omfatter personer i alle aldre med behov for oppfølging av fysisk og/eller psykisk helse, og personer med rusmiddelavhengighet. Kontorene skal gi råd og veiledning, kartlegge brukernes behov, sørge for forsvarlig utredning av søknader, fatte vedtak og koordinere tjenestene til den enkelte bruker. Brukere med rett på individuell plan skal få tilbud om dette.

Helse- og sosialkontorene har tverrfaglig kompetanse, og fattar vedtak om tildeling av hjemmesykepleie, hverdagsrehabilitering, psykisk helsearbeid, plass i omsorgsinstitusjon for personer med ruslidelser, bofellesskap og alders- og sykehjem. Ansvarer omfatter også tildeling av tjenestene avlastning, praktisk bistand og opplæring i bolig, samt fysio- og ergoterapi.

Prioriterte oppgaver i planperioden

Leve HELE LIVET

Stavanger kommune har som mål at flest mulig har et aktivt liv og klarer seg selv best mulig – *Leve HELE LIVET*. I planperioden skal arbeidet med *Leve HELE LIVET* videreføres, og tiltakene som har størst effekt på aktivitet og egenmestring skal styrkes.

Recovery-orientert praksis

Bofellesskapene for mennesker med psykiske lidelser og ROP-lidelser ble etablert som egen bydekkende virksomhet fra 1. januar 2017. Formålet med organiseringen var å gi et bedre tjenestetilbud til brukerne, gjennom videreutvikling av det faglige grunnlaget, effektiv ressursutnyttelse og helhetlig styring og ledelse. I 2019 blir det fortsatt en prioritet å sørge for forsvarlig og effektiv drift, skape felles faglig forståelse og harmonisere kompetansemessige forskjeller.

Å ha en recovery-orientert praksis tar utgangspunkt i at bedring er en sosial og personlig prosess, hvor målet er at den enkelte kan leve et meningsfylt liv til tross for de begrensingene sykdom kan forårsake.

Beboernes ønsker, håp og drømmer skal legge grunnlag for hvordan hjelpen skal gis, de ansatte skal bevege seg bort fra å ta ansvar for brukerne til å samarbeide med utgangspunkt i brukernes egne ønsker.

Leve HELE LIVET-satsingen skal utvides til også å omfatte innbyggere med psykiske lidelser og/eller avhengighetsproblematikk, ved å implementere recovery-orientert tilnærming som metode i arbeidet med disse gruppene.

Helse- og sosialkontorene har en viktig rolle i å kartlegge brukers mål, og vurdere hvem som kan nyttiggjøre seg tiltakene for økt aktivitet og mestring. For å ivareta flere innenfor tilgjengelige rammer, må helse- og sosialkontorene sørge for økt gjennomstrømming av brukere som klarer seg selvstendig etter korte intensive perioder med rehabilitering, hverdagsrehabilitering og hverdagsmestring. De må samhandle tett med virksomhetene som leverer tjenestene, og jevnlig vurdere tjenester og vedtak for å støtte opp om den enkeltes egenmestring.

Gode pasientforløp

Arbeidet med gode pasientforløp videreføres i 2019. Tiltak skal iverksettes for å sikre overganger mellom sykehus, sykehjem og hjem. Aktiviteter for å øke selvstendighet og mestring skal settes i gang tidlig i forløpene.

Helse- og sosialkontorene skal i større grad vurdere om pasienter som meldes som utskrivningsklare fra sykehuset, kan reise direkte hjem. Dette gjelder også personer som har behov for et opphold på sykehjem, men som kan være hjemme i påvente av dette.

I Stavanger kommune har brukere med langtidsplass i sykehjem lavere bistandsbehov enn sammenlignbare kommuner. Helse- og sosialkontorene skal i 2019 vurdere hvilke tiltak som kan iverksettes for å utsette behovet for langtidsplass i sykehjem.

Bruk av velferdsteknologi

Handlingsplan for velferdsteknologi 2018–2022 har som hovedmål at velferdsteknologi er en integrert del av kommunens tjenestetilbud. Helse- og sosialkontorene skal bidra til gjennomføringen av tiltak i handlingsplanen ved å identifisere brukere som kan nyttiggjøre seg velferdsteknologiske løsninger, og tildele dette som alternativ eller et supplement til tjenester utført av ansatte. Målet er at velferdsteknologiske løsninger skal gi økt selvstendighet og egenmestring og bidra til å utsette eller redusere behovet for kommunale tjenester

Styrke koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering

Arbeidet med å styrke helse- og sosialkontorene som koordinerende enhet videreføres i 2019, gjennom et eget prosjekt. Målet er å skape felles forståelse av hva som er koordinerende enhets funksjon og ansvar, samt heve kompetansen blant annet ved opplæring og veiledning. Koordinerende enhet skal sikre helhetlige og koordinerte tilbud til pasienter og brukere med behov for tjenester fra flere fagområder, nivåer og sektorer. Ansvarer gjelder alle brukergrupper uavhengig av alder og diagnose, men spesielt foreldre til barn og unge etterlyser bedre koordinering. Koordinerende enhets oppgaver knyttet til denne brukergruppen løftes derfor frem i prosjektet. Dette er en del av Stavanger kommunes opptrapping innenfor habilitering og rehabilitering.

Friere faglighet og mindre byråkrati

Friere faglighet og mindre byråkrati er et politisk initiert, treårig prøveprosjekt ved Eiganes og Tasta helse- og sosialkontor og Eiganes og Tasta hjemmebaserte tjenester. Prosjektet skal bidra til at brukerne får bedre tjenester ved å sikre en helhetlig tilnærming med bruker i sentrum. Muligheter for å gi større rom for utførers faglige vurderinger, større fleksibilitet og forenkling av saksbehandlingsarbeidet knyttet til tildeling og endring av tjenestene er en del av prosjektet.

Første fase i prosjektet startet i april 2018, og denne kartleggingsfasen legger grunnlaget for gjennomføringsfasen. Planlagt oppstart på gjennomføringsfasen er januar 2019. Helse- og sosialkontoret og hjemmebaserte tjenester blir fysisk samlokalisert fra oktober 2018. Oppfølgingen av prøveprosjektet er lagt til det pågående omstillingsprogrammet innen hjemmebaserte tjenester.

Avlastning

Stavanger kommune har fritt brukervalg på avlastningstjenester. Brukerne kan velge mellom én kommunal og én privat leverandør. Avtale med ny privat leverandør starter 1. september 2018. Gjennom politisk vedtak er det satt et øvre tak for den samlede kapasiteten hos kommunal og privat leverandør. For helse- og sosialkontorene innebærer dette en bedre kontroll med kostnadene knyttet til avlastningstjenester, men vil også kunne føre til noe mer ventetid før vedtak om avlastning kan iverksettes fullt ut.

Heldøgns bo- og omsorgstjenester fra privat leverandør

Ny konkurranse om rammeavtale for kjøp av heldøgns bo- og omsorgstjenester skal gjennomføres høsten 2018, og målet er at ny avtale er inngått innen årsskiftet 2018/2019. Avtalen vil omfatte heldøgns bo- og omsorgstjenester til voksne personer med alvorlig psykisk sykdom, psykisk utviklingshemming og/eller rusmiddelavhengighet og barneboliger til aktuelle barn og unge. Rådmannen vil følge utviklingen i kjøp av tjenester nøye i planperioden.

Brukerstyrt personlig assistanse (BPA)

Stavanger kommune har fritt brukervalg på brukerstyrt personlig assistanse, og brukerne kan velge kommunal eller privat leverandør. Antall brukere som har brukerstyrt personlig assistanse har økt gradvis de siste årene, mens antall brukere som velger privat leverandør har økt kraftig. Forskyvningen fra kommunal til privat leverandør har ført til en betydelig utgiftsvekst. Dersom flere søker om brukerstyrt personlig assistanse som erstatning for ordinære hjemmebaserte tjenester, må dette følges av en tilsvarende reduksjon i disse tjenestene.

Nye finansieringsmodeller

Arbeidet med forenkling av finansieringsmodellene (ABI-modellene) for helse- og omsorgstjenestene fortsetter. I løpet av 2019 skal ny finansieringsmodell for hjemmebaserte tjenester utarbeides. Målet er at de nye finansieringsmodellene skal gi større økonomisk forutsigbarhet for utførerne, og mindre administrasjon for både helse- og sosialkontorene og utførerne.

Betalingsplikt for alle utskrivningsklare pasienter

Betalingsplikt for utskrivningsklare pasienter med somatiske lidelser ble innført som en del av samhandlingsreformen. Betalingsplikt for pasienter innen rus og psykisk helse kan bli innført i 2019. Dersom ordningen med betaling for utskrivningsklare pasienter blir innført også for rus og psykisk helse, må kommunen følge opp betalingsplikten og legge til rette for raske og gode løsninger. Blant annet bør behovet og ulike modeller for et overgangstilbud utredes.

Budsjettramme

Linjenr		2019	2020	2021	2022
	Opprinnelig vedtatt netto budsjettramme 2018	599 420	599 420	599 420	599 420
	Endringer:				
115	Lønnsoppgjør 2018, helårseffekt	1 900	1 900	1 900	1 900
116	Fleksible satelitter, bofellesskap, finansiering	- 600	- 600	- 600	- 600
117	Avlastning- og heldøgntjenester, aktivitetsvekst	20 500	19 000	17 500	17 500
118	Hundvåg og Storhaug helse- og sosialkontor, nye lokaler	1 500	-	-	-
119	Medisindispensere, finansiering	- 3 600	- 3 600	- 3 600	- 3 600
120	Kjøp av avlastning- og heldøgntjenester, lønns- og prisvekst i hht. avtale	4 500	4 500	4 500	4 500
	Korrigert netto budsjettramme 2019-2022	623 620	620 620	619 120	619 120

Tabell 6.1 Budsjettramme for Helse- og sosialkontor 2019-2022, tall i 1000 kr

6.3 Helsehuset

Tjenestebeskrivelse

Helsehuset Stavanger har to kjerneaktiviteter: 1) støtte innbyggerne i å fremme egen helse slik at de kan delta aktivt i samfunnet og bevare livskvaliteten, 2) bygge kompetanse og kunnskap for å utvikle framtidens tjenester.

Helsehuset inneholder frisklivssentral, alkoholveileder, psykologtjeneste, Leve HELE LIVET, velferdsteknologi, sykepleieklinikk og utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester. Helsehuset er også Stavanger kommunes innovasjonsverksted for utprøving av nye måter å jobbe på.

Prioriterte oppgaver i planperioden

Tilpasning til rammene

Flere eksternt finansierte prosjekter ved Helsehuset Stavanger avsluttes i 2019, og dette vil i stor grad også påvirke driften. Helsehuset må i løpet av 2019 justere tilbudet slik at driften tilpasses de økonomiske rammene. I

planperioden blir det viktig å sikre drift av de etablerte helsefremmende tiltakene, samtidig som Helsehuset jobber innovativt og prosjektrettet.

Flytting av sykepleieklinikken

Sykepleieklinikken tilbyr sykepleie til brukere som ikke er avhengig av å få tilbudet utført i eget hjem. Det er et mål at flere brukere skal nyttiggjøre seg av sykepleieklinikken. Samhandling med hjemmebaserte tjenester er viktig i denne sammenheng. I 2019 skal sykepleieklinikken organiseres i mindre enheter, og desentraliseres til to av virksomhetene i hjemmebaserte tjenester. Målet er å øke tilgjengeligheten for brukerne og legge til rette for at flere tjenester kan gis på klinikken istedenfor i hjemmet.

Implementering av velferdsteknologi

Kommunens nye handlingsplan for velferdsteknologi har som hovedmål at velferdsteknologi er en integrert del av kommunens tjenestetilbud, for å bidra til en tryggere, mer aktiv og selvstendig hverdag for innbyggerne. Planen gjelder for perioden 2018-2022, og skal vise kommunens satsing knyttet til implementering av velferdsteknologi. Avdeling for velferdsteknologi ved Helsehuset Stavanger vil være en viktig pådriver når tiltakene i planen skal settes i verk.

I planperioden skal døgnbemannet responsentertjeneste utvikles for å håndtere varsler fra velferdsteknologi på en forsvarlig måte. Løsninger som skal implementeres i 2019, er blant annet sensorer for brann, fall, vandringigitalt tilsyn og robotstøvsugere. Digital kalender og kommunikasjonsverktøy skal prøves ut i ungdomsbolig og bofellesskap.

Smart Helse Hjemme

Erfaringer fra utprøving av avstandsoppfølging i prosjektet *God Helse Hjemme* skal danne grunnlaget for et smartby-prosjekt, der målet er å tilby innbyggerne helsetjenester av bedre kvalitet og tilgjengelighet gjennom en kostnadseffektiv digital løsning. I 2019 skal det etableres et prosjekt for brukere som kan ha nytte av avstandsoppfølging, der målet er å levere etablerte tjenester på nye måter og redusere og utsette behovet for kommunale tjenester.

Justeringer i psykologtjenesten for voksne/gruppetilbud

Psykologtjenesten ved Helsehuset er endret fra individuelle tilbud til aldersgruppen 20–40 år med lette til moderate psykiske lidelser, til gruppetilbud til aldersgruppen 20–65 år, eksempelvis angst-, depresjon, stress- og livsmestringskurs. Bakgrunnen for denne endringen var å møte etterspørselen på en bedre måte. Pågangen er stor fra mennesker med lette til moderate psykiske lidelser, og det kan bli aktuelt å se på mulige løsninger for å øke kapasiteten på andre måter.

Frisklivssentralen

Tilbudene ved Frisklivssentralen er en investering for fremtiden. Tiltakene skal bidra til å forebygge forverring og utvikling av kostnadsdrivende ikke-smittsomme sykdommer. I planperioden blir det viktig å stabilisere driftstilbudene på et bærekraftig nivå når en del av de øremerkede tilskuddene faller bort.

I prosjektet *Litt for mye – litt for ofte* får personer som er bekymret for sitt eget eller pårørendes alkoholbruk, tilbud om inntil tre samtaler. Fra 2014 har det vært en jevn økning i antall henvendelser. Brukere og pårørende gir gode tilbakemeldinger; tilbudet har gitt mestringstro og har ført til at noen av brukerne har endret alkoholvaner. Stavanger kommune mottar tilskudd fra Helsedirektoratet som forutsetter gradvis innfasing i drift over en periode på tre år.

Utprøving av ambulant rehabilitering

Prosjektet *Interkommunalt Ambulant Rehabiliteringsteam* (IKART) er organisert under Helsehuset. Hensikten med IKART er ambulant klinisk oppfølging av brukere på individnivå, kompetanseheving på kommunenivå og god samhandling mellom kommunene og Helse Stavanger HF. I 2019 skal Interkommunalt ambulant team prøves ut. I samarbeid med Stavanger Universitetssjukehus skal det knyttes forskning til evaluering av prosjektet.

Forskning og bruke av forskerkompetanse

Forskerkompetansen øker ved Helsehuset Stavanger. En doktorgrad knyttet til Frisklivssentralen forventes ferdig i juni 2019. I 2019 skal det etableres et FOU-prosjekt knyttet til evaluering av IKART-prosjektet, for å undersøke om ambulant rehabilitering i kommunene fremmer brukerinvolvering og ivaretar samhandling mellom sykehus og kommuner. I 2019 må det planlegges for hvordan helse- og velferdsområdet vil nyttiggjøre seg forskningskompetansen ved fullførte grader.

Pårørendekoordinator

Midtveis i den pågående treårsperioden har prosjektet med pårørendekoordinator mistet finansiering fra Helse direktoratet. I 2019 må Helsehusets erfaringer fra pårørendeprojektet formidles til aktuelle virksomheter innen helse- og velferdsområdet, slik at de nye lovkravene oppfylles. Helsehuset vil fortsatt tilby pårørende veiledning og støtte for å ivareta egen helse.

Kommunikasjon og formidling

Studier viser at flere enn tidligere antatt har vanskeligheter med å finne, forstå, vurdere og anvende helseinformasjon. Helsehuset tilbyr helsefremmende og forebyggende tjenester, og det er viktig å nå innbyggere med aktuell helseinformasjon og informasjon om tilbudet. I 2019 blir det viktig å etablere samarbeidsrutiner med kommunikasjonsavdelingen om helseinformasjon og formidling.

Budsjettramme

Linjenr		2019	2020	2021	2022
	Opprinnelig vedtatt netto budsjettramme 2018	17 843	17 843	17 843	17 843
	Endringer:				
121	Velferdsteknologi, responscenter	500	500	500	500
122	Lønnsoppgjør 2018, helårseffekt	480	480	480	480
123	Velferdsteknologi, stillingsressurs	1 000	750	750	750
124	Alkoholveileder	200	400	650	650
	Korrigert netto budsjettramme 2019-2022	20 023	19 973	20 223	20 223

Tabell 6.2 Budsjettramme for Helsehuset 2019-2022, tall i 1000 kr

6.4 Alders- og sykehjem

Tjenestebeskrivelse

Alders- og sykehjemmene skal gi helhetlig pleie, medisinsk behandling og rehabilitering på et forsvarlig etisk og faglig nivå i tråd med brukerens behov. Aldershjemmene tilbyr langtidsopphold. Sykehjemmene tilbyr langtids-, korttids- og vekselopphold. Sykehjemmene har flere typer spesialplasser; avdeling for yngre personer med en demenssykdom, forsterket skjermet enhet for personer med demens og avdelinger for lindrende omsorg, eldre rusmisbrukere, rehabilitering, korttidsplasser for pasienter som er utskrivningsklare fra sykehuset og øyeblikkelig hjelp-plasser.

Prioriterte oppgaver i planperioden

Senter for demens

Ramsvigtunet sykehjem, bofellesskap og omsorgsboliger skal bygges om til senter for demens med minimum 90 plasser. Ombyggingen gjennomføres i to byggetrinn, der omsorgsboligene rives og erstattes med nybygg i første byggetrinn. Ombygging av sykehjem, bofellesskap, fellesarealer og utearealer gjennomføres i andre byggetrinn. Oppstart for første byggetrinn forventes i 2020. Senteret skal tilby forskjellige aktiviteter som for eksempel kafé/restaurant, bakeri, butikk og lokaler for fritidsaktiviteter.

Bygging av et senter for personer med demens på Ramsvigtunets område medfører at de som bor i omsorgsboligene, må flytte før byggingen starter. Disse beboerne vil bli prioritert til nye botilbud i løpet av 2018 og 2019.

Kafédrift på Lervig sykehjem

Stavanger kommune har mottatt statlig tilskudd tilsvarende ni VTA-plasser (varig tilrettelagt arbeid) i et prosjekt som varer ut 2020. Personer under 30 år og med utviklingshemming er en prioritert målgruppe. Fire av de ni stillingshjemplene skal knyttes til kafeen ved Lervig sykehjem. Arbeidstrengssekksjonen skal i samarbeid med sykehjemmet drifte kafeen. Med kafédrift i 1. etasje, får sykehjemmet utvidet sitt tilbud til beboerne, pårørende og naboer til sykehjemmet. Samtidig får flere et tilbud om varig tilrettelagt arbeid.

Leve HELE LIVET inn i sykehjem

Tavlemøte

Et tavlemøte er en metode som består av en tavle (et verktøy) og et møte (en aktivitet). Tavlemøter har som formål å skape en tverrfaglig dialog om et tema som er viktig for enheten fordi lederen regelmessig ønsker de ansattes oppmerksomhet, innspill og oppfølging på nødvendige tiltak. Tavlemøter skal være korte.

Leve HELE LIVET skal være en bærende tilnærming også i sykehjem, og da særlig for brukere med korttidsopphold. Høsten 2018 skal skrittellere prøves ut for å motivere til økt aktivitet hos brukere på korttidsopphold på Haugåstunet og Tasta sykehjem. Dette blir et samarbeid mellom sykehjemmene, fysio- og ergoterapitjenesten og Helsehuset Stavanger. I løpet av 2019 skal resultatene av utprøvingen evalueres. Rådmannen vil følge opp evalueringen og vurdere om aktivitetsmålere skal tas i bruk på flere sykehjem.

Arbeidet med gode pasientforløp videreføres i 2019. Tiltak skal iverksettes for å sikre overganger mellom sykehus, sykehjem og hjem. Aktiviteter for å øke selvstendighet og mestring skal settes i gang tidlig i forløpene. Dokumentasjon som viser mestringsnivå og tverrfaglige tavlemøter med helse- og sosialkontorene, sykehjem og fysio- og ergoterapitjenesten er noen av tiltakene som videreføres.

Innovasjonspartnerskap – robot og smartrullator

Som første kommune i Norge tester Stavanger kommune sammen med Innovasjon Norge, Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) og Leverandørutviklingsprogrammet den nye anskaffelsesprosedyren innovasjonspartnerskap. Stavanger kommune har inngått partnerskapskontrakter med to leverandører om utvikling av en aktiviseringsrobot og en smartrullator med brukertilpassede applikasjoner. Målet er at disse to produktene skal gjøre brukere på korttidsopphold i sykehjem mer fysisk aktive og selvhjulpne.

Roboten og smartrullatoren skal utvikles og testes sammen med brukere, ansatte og pårørende. Utviklingen skal være ferdig i løpet av våren 2019. Da vil rådmannen vurdere om kommunen skal gå til innkjøp av produktene.

Utprøving av legemiddelkabinett i sykehjem

Elektroniske legemiddellager og lagerstyringssystemer

Elektroniske legemiddellager og lagerstyringssystemer er systemer som gir sikker lagring av legemidler og enkeltdoser i låsbart elektronisk lager, oversikt over lagerbeholdning til enhver tid, mulighet for automatisk bestilling, automatisk registrering fortløpende av uttak av enkeltdoser, og rapporter på lagerstatus, mottak og forbruk.

I 2019 planlegges det en pilotutprøving av legemiddelkabinett i ett stort sykehjem. Legemiddelkabinettet skal bidra til økt kvalitet i legemiddelhåndteringen. Det vil gi økt sikkerhet og bedre kontroll av legemidlene. Bruk av legemiddelkabinett vil også redusere tiden som går med til dobbeltkontroll av narkotikaregnskap og gi bedre lagerhold gjennom automatisk bestilling av legemidler.

Ernæring og måltider

I trygge hender 24-7

Det nasjonale pasientsikkerhetsprogrammet I trygge hender 24-7 skal bidra til å redusere pasientskader i Norge. Ved hjelp av målrettede tiltak på utvalgte områder jobbes det systematisk med forbedringsarbeid, blant annet på ernæringsområdet. Arbeidet ledes av Helsedirektoratet. Pasientsikkerhetsprogrammet jobber mot kommunene gjennom utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester (USHT).

Som en oppfølging av den nasjonale pasientsikkerhetskampanjen, starter Utviklingssenteret for sykehjem og hjemmetjenester ved Helsehuset Stavanger et læringsnettverk knyttet til forebygging og behandling av underernæring i sykehjem. Læringsnettverket starter opplæringen i september 2018 med ett års varighet. Opplæringen gis i form av tre samlinger. Programmet har en tiltakspakke med fire tiltak: risikovurdering, individuell kartlegging, tilstrekkelig ernæring og videreføring av informasjon. Det er politisk vedtatt at alle sykehjemmene i Stavanger skal bruke tiltakspakken.

Personsentrert omsorg

Kommunens demensplan for perioden 2017 – 2020 bygger på filosofien om personsentrert omsorg. Denne omsorgsfilosofien skal ivareta verdigheten til personer med hukommelsessvikt og demens. I 2019 skal kompetansesenteret ved Blidensol sykehjem tilby kurs i personsentrert omsorg til alle ansatte i sykehjem og bofellesskap for personer med demens, og til ansatte i hjemmetjenestene.

Korttidsplasser i skjermet enhet

Stavanger kommune har to dobbeltrom på Blidensol sykehjem som brukes til korttidsopphold for personer med demens. Fra 1. januar 2019 ønsker sykehjemmet å avvikle de to dobbeltrommene. Antallet plasser på Blidensol blir da redusert fra 58 til 56. Både ansatte på sykehjemmet og pårørende opplever at det ofte er svært vanskelig å få to personer med demens til å fungere sammen når de skal dele rom. Denne brukergruppen har ofte behov for et rolig sted å trekke seg tilbake til. Avviklingen av de to dobbeltrommene vil ikke medføre behov for å øke antall korttidsplasser i skjermet enhet. De 16 korttidsplassene som er øremerket til denne brukergruppen på Haugåstunet sykehjem, vil dekke behovet.

Endret rehabiliteringstilbud i Spania

I tråd med budsjettvedtak for handlings- og økonomiplanen for 2018-2021 reduseres rehabiliteringstilbudet i Spania fra seks til tre plasser fra 1. januar 2019. Det betyr at det kan bli lenger å vente på å få tildelt opphold ved Centro Assistencial Noruega (CAN) i Spania.

Budsjettramme

Linjenr		2019	2020	2021	2022
	Opprinnelig vedtatt netto budsjetttramme 2018	834 593	834 593	834 593	834 593
	Endringer:				
83	Private ideelle sykehjem, prisjustering iht. driftsavtale	3 600	3 600	3 600	3 600
84	Lervig sykehjem helårsdrift av kafé	800	800	800	800
85	Spania-plasser, reduksjon av plasser	- 2 100	- 2 100	- 2 100	- 2 100
86	Lønnsoppgjør 2018, helårseffekt	17 000	17 000	17 000	17 000
87	Vedlikeholdsavtale sykesignalanlegg	1 200	1 200	1 200	1 200
88	Demenslandsby	-	-	-	5 000
89	Legedekning sykehjem, full finansiering av dagens norm	1 000	1 000	1 000	1 000
90	Nytt bofellesskap eldre ved tidligere St.Petri aldershjem	-	-	-	6 400
	Korrigert netto budsjetttramme 2019-2022	856 093	856 093	856 093	867 493

Tabell 6.3 Alders- og sykehjem

6.5 Hjemmebaserte tjenester

Tjenestebeskrivelse

Hjemmebaserte tjenester skal utføre helse- og omsorgstjenester i hjemmet slik at brukerne klarer seg selv best mulig. Hovedmålet er å gi rett hjelp på rett plass til rett tid av rett person.

Hjemmebaserte tjenester omfatter bistand i private hjem, i bofellesskap for eldre, i bofellesskap for personer med demenssykdom og i bofellesskap for personer med fysisk funksjonshemming.

I tillegg til å drifte den kommunale hjemmehjelpstjenesten, Tante Emmas Hus og Bergeland bydelssenter driver hjemmebaserte tjenester også aktivitetssentre for mennesker med psykiske lidelser, demens og fysisk funksjonshemming.

Prioriterte oppgaver i planperioden

Omstilling av hjemmetjenestene

En viktig oppgave i kommende planperiode er det store omstillingsprogrammet innen hjemmebaserte tjenester. Omstillingsprogrammet skal legge til rette for en framtidigrettet hjemmetjeneste som er bedre for brukerne og billigere for kommunen.

Programmet er sammensatt av ulike delprosjekter. Omstillingsprogrammet skal vurdere mulige løsninger knyttet til organisering, arbeidsdeling og samhandling mellom aktuelle tjenesteområder. Gjennomgang av miljøterapeutisk enhet, sykepleieklinikk, praktisk bistand (hjemmehjelp) og aktivitetssenter for psykisk syke er påbegynt og fortsetter inn i 2019. Arbeid med faglig innhold, arbeidsformer og spesialisering av funksjoner starter tidlig i planperioden. Det er også en del av programmet å se på kompetanse og ledelse i hjemmebaserte tjenester.

Planlagt varighet på omstillingsprogrammet er to til tre år. Enkelte delprosjekter iverksettes fortløpende i programperioden.

Friere faglighet og mindre byråkrati

Friere faglighet og mindre byråkrati er et tre-årig politisk initiert prøveprosjekt. Det skal gjennomføres i Eiganes og Tasta hjemmebaserte tjenester og helse- og sosialkontor, som blir samlokalisert i Byfjordparken i oktober 2018. Oppfølgingen av prøveprosjektet er lagt til omstillingsprogrammet. Første fase i prosjektet startet i april 2018, og denne kartleggingsfasen legger grunnlaget for gjennomføringsfasen. Planlagt oppstart på gjennomføringsfasen er januar 2019.

Ny finansieringsmodell

Forenkling, forbedring og effektivisering av finansieringsmodeller innenfor helse- og velferdsområdet har vært et satsingsområde de siste årene. Arbeidet med å erstatte ABI-finansiering (aktivitetsbaserte inntekter) av hjemmebaserte tjenester med en budsjettmodell som forenkler tildelingen av midler til virksomhetene, startet opp våren 2018. Den nye modellen skal redusere nivået av detaljer og lette samarbeidet mellom bestiller og utfører. En forenklet versjon av dagens finansieringsmodell skal testes ut i prosjektet *Friere faglighet og mindre byråkrati*. Målet er at alle virksomhetene i hjemmebaserte tjenester skal ta i bruk ny finansieringsmodell fra 2020.

Leve HELE LIVET

Hjemmebaserte tjenester skal gi tjenester på en måte som støtter den enkeltes mulighet til å mestre så mye som mulig av dagliglivets aktiviteter selv. Dette gjøres ved å jobbe etter prinsippene for hverdagsmestring, hvor opplæring, støtte og veiledning tilbys framfor kompenserende tiltak. Gevinsten av denne måten å jobbe på skal synliggjøres gjennom en økning i antall brukere som har behov for kortvarig oppfølging. Dette vil frigjøre ressurser slik at flere brukere med omfattende og langvarige behov kan ivaretas i eget hjem framfor på institusjon. Arbeidet med å sikre at økt kunnskap blir satt ut i praksis, fortsetter i planperioden.

Samarbeid på tvers

Prosjektet *Felles bruker – felles innsats* evalueres høsten 2018, og anbefalingene i evalueringen følges opp i 2019. Samarbeidsmodellen som brukes i prosjektet, sikrer samhandling mellom hjemmesykepleien og fysio- og ergoterapitjenesten. Den tverrfaglige tilnærmingen er viktig for å utnytte rehabiliteringspotensialet hos brukere som bor hjemme. Felles hjemmebesøk hvor brukerens mål defineres ut fra «Hva er viktig for deg?», er grunnlaget for å skape målrettede og helhetlige oppfølginger for dem som har behov for tverrfaglig oppfølging.

I arbeidet med gode pasientforløp må hjemmebaserte tjenester i større grad formidle kunnskap om ressurser og behov hos brukerne som er viktig for gode og effektive forløp. Informasjonen fra hjemmetjenesten bidrar til at nødvendige tiltak på sykehjem kan iverksettes på et tidligere tidspunkt, noe som gjør at brukeren raskere får mulighet til å reise hjem.

Flytting av sykepleieklinikken

Sykepleieklinikken ved Helsehuset tilbyr sykepleie til brukere som ikke er avhengig av å få tilbudet utført i eget hjem. Det er et mål at flere brukere skal nyttiggjøre seg sykepleieklinikken. I 2019 skal sykepleieklinikken organiseres i mindre enheter, og flyttes til hjemmebaserte tjenester. Når tilbudet overføres til hjemmebaserte tjenester blir det viktig å sikre tilgjengelighet og kontinuitet i tjenesten.

Effektivisering ved hjelp av teknologi

Kommunens nye handlingsplan for velferdsteknologi vedtas høsten 2018. Handlingsplanen har som hovedmål at velferdsteknologi er en integrert del av kommunens tjenestetilbud, for å bidra til en tryggere, mer aktiv og selvstendig hverdag for innbyggere med behov for helse- og velferdstjenester. Planen vil gjelde for perioden 2018-2022 og skal vise kommunens satsing knyttet til implementering av velferdsteknologi. Hjemmebaserte tjenester vil være én av aktørene når tiltakene i planen skal settes i verk.

Mestring og trygghetsskapende teknologi er et av tre innsatsområder i handlingsplanen. Tiltak innen dette området prioriteres i første del av planperioden. Aktuelle tiltak her er blant annet å ta i bruk ulike sensorer som kobles til løsningen for digital trygghetsalarm for brukere som bor i eget hjem. Kommunen skal samtidig utvide bruken av

elektroniske medisindispensere, digitale tilsyn, mobil trygghetsalarm og bruk av roboter, for eksempel støvsuger/vaskeroboter og robotarmer til praktisk hjelp.

Arbeidet med å planlegge gode løsninger for å sikre kontinuitet for brukerne fortsetter i planperioden. En av løsningene er logistikkprogrammet *Spider*, et system for automatisk optimering ved planlegging av hjemmetjenestens arbeidslister. Målet er økt kvalitet for bruker og ansatt, spart tid og reduserte kostnader. Implementeringen av *Spider* pågår i en av virksomhetene, og skal evalueres før det innføres i de tre resterende virksomhetene. Planen er at *Spider* skal være i ordinær drift i alle virksomhetene i løpet av 2019.

Budsjettramme

Linjenr		2019	2020	2021	2022
	Opprinnelig vedtatt netto budsjettramme 2018	54 191	54 191	54 191	54 191
	Endringer:				
125	Hjemmebaserte tjenester, omstilling 2020	-	- 2 500	- 5 000	- 5 000
126	Lønnsoppgjør 2018, helårseffekt	7 400	7 400	7 400	7 400
127	OBS-teamet, fra statlig tilskudd til kommunal finansiering	1 900	6 000	6 000	6 000
128	Hjemmebaserte tjenester, logistikkprogram, reduksjon av gevinstrealisering	-	- 750	- 1 500	- 1 500
129	Hjemmebaserte tjenester, samlokalisering, flytte- og etableringskostnader	1 500	1 500	-	-
130	Hjemmebaserte tjenester, samlokalisering, leiekostnader nye lokaler	500	2 000	2 000	2 000
131	Hjemmebaserte tjenester, innbytte av biler	400	-	-	-
132	Hjemmesykepleie, vekst i antall brukere	18 000	18 000	18 000	18 000
	Korrigert netto budsjettramme 2019-2022	83 891	85 841	81 091	81 091

Tabell 6.4 Budsjettramme for Hjemmebaserte tjenester 2019-2022, tall i 1000 kr

6.6 Bo og aktivitet psykisk helse

Tjenestebeskrivelse

Bofellesskapene i Bo og aktivitet psykisk helse (BOA psykisk helse) skal gi hjelp til beboere med psykiske lidelser og ROP-lidelser (rus og psykiatri) slik at de kan ha et aktivt liv og klare seg selv best mulig.

Bofellesskapene skal gi helse-, sosial- og omsorgstjenester av god kvalitet, og bidra til at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig og til å ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre, i tråd med beboernes ønsker og behov.

Virksomheten skal også legge til rette for at beboere som er i stand til det, får hjelp til å flytte ut til et lavere omsorgsnivå. Virksomheten skal gi hjelp til å klare seg best mulig selv i hjemmet, og til å delta i samfunnet gjennom aktiviteter, arbeid og fritidstilbud.

Prioriterte oppgaver i planperioden

Felles faglig grunnlag og effektiv drift

Recovery-orientert praksis

Bofellesskapene for mennesker med psykiske lidelser og ROP-lidelser ble etablert som egen bydekkende virksomhet fra 1. januar 2017. Formålet med organiseringen var å gi et bedre tjenestetilbud til brukerne, gjennom videreutvikling av det faglige grunnlaget, effektiv ressursutnyttelse og helhetlig styring og ledelse. I 2019 blir det fortsatt en prioritet å sørge for forsvarlig og effektiv drift, skape felles faglig forståelse og harmonisere kompetansemessige forskjeller.

Å ha en recovery-orientert praksis tar utgangspunkt i at bedring er en sosial og personlig prosess, hvor målet er at den enkelte kan leve et meningsfylt liv til tross for de begrensingene sykdom kan forårsake.

Beboernes ønsker, håp og drømmer skal legge grunnlag for hvordan hjelpen skal gis, de ansatte skal bevege seg bort fra å ta ansvar for brukerne til å samarbeide med utgangspunkt i brukernes egne ønsker.

Den nye organiseringen med alle bofellesskapene samlet i én virksomhet skal legge til rette for sammenligning, læring og felles kvalitetsforbedring på tvers av bofellesskapene. Virksomheten arbeider med å innføre en recovery-orientert praksis, og har som målsetting å ansette personer med egenerfaring innen psykisk helse og/eller rusfeltet.

God utnyttelse av plassene

Sammen med helse- og sosialkontorene og Boligkontoret skal virksomheten legge til rette for at beboere enklere kan flytte ut fra bofellesskapet. Målet er å gi et mer differensiert tilbud, som samtidig bidrar til god utnyttelse og sirkulasjon av plassene i bofellesskapene.

Det ble i 2018 opprettet en ny tjeneste kalt satellittleiligheter. Det innebærer at beboere som ønsker å flytte ut, skal få hjelp i en nærliggende leilighet. I 2018/2019 gjennomføres et pilotprosjekt med fleksible satellittboliger. Boligen er i utgangspunktet en ordinær kommunal bolig eller privat eid/leid bolig, der beboere etter utflytting fra et bofellesskap fortsatt kan få tjenester og ha relasjon til bofellesskapet. Når en beboer ikke lenger har behov for hjelp fra bofellesskapet, kan han/hun fortsette å bo i samme bolig, og boligen avdefineres som satellitt. Målgruppen for satellittbolig er brukere som ønsker å flytte ut fra et av de eksisterende bofellesskapene. Målet at flere beboere skal klare seg med mindre hjelp.

Sentral tildeling av plasser

I 2017/2018 har det vært gjennomført et prosjekt der tildelingen av alle plasser i bofellesskap ble lagt til en sentral koordinatorfunksjon. Viktige mål med prosjektet er å prioritere rett bruker inn i rett bofellesskap ved ledig plass, å ha god og samordnet oversikt over ventelister samt å håndtere ekstraressurser i finansieringsmodellen.

Sentralkoordinatorstillingen skal evalueres høsten 2018, inkludert en vurdering av videreføring i drift fra 2019.

Planlegging av nye bofellesskap

Stavanger kommune har 16 bofellesskap med til sammen 163 boenheter. Samtidig har kommunen venteliste for plass i bofellesskap. Befolkningsframskrivingen viser at kommunen kan regne med en økning i antall personer med behov for et botilbud. På bakgrunn av dette har rådmannen lagt inn midler til et nytt botiltak med fire plasser for mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser, med planlagt oppstart i 2019. Et nytt bofellesskap med syv plasser er planlagt ferdigstilt i 2022.

Plan for psykisk helsearbeid 2018-2023

Kommunens plan for psykisk helsearbeid dekker både barn, unge og voksne. Planen rulleres i 2018, og endelig politisk behandling av ny plan skjer rundt årsskiftet 2018/2019. Bo og aktivitet psykisk helse vil være en sentral bidragsyter i gjennomføringen av flere av tiltakene i planen.

Budsjettramme

Linjenr		2019	2020	2021	2022
	Opprinnelig vedtatt netto budsjetttramme 2018	462 811	462 811	462 811	462 811
	Endringer:				
94	Bofellesskap ROP, 4 plasser	-	4 500	4 500	4 500
95	Selveier boliger "Solborg", 12 boliger for personer med utviklingshemming	-	1 500	12 000	12 000
96	Prosjekt etablererboliger, 6 boliger for personer med utviklingshemming	-	1 000	7 000	7 000
97	Bofellesskap, 7 boliger for personer med utviklingshemming	-	5 000	10 000	10 000
98	Lønnsoppgjør 2018, helårseffekt	7 000	7 000	7 000	7 000
99	Bofellesskap, Fredrikke Qvam, psykisk helse, legges ned	- 9 700	- 9 700	- 9 700	- 9 700
100	Bofellesskap, Fredrikke Qvamsgt, 8 boliger for personer med utviklingshemming	0	11 600	11 600	11 600
101	Fleksible satellitter - Bofellesskap	600	600	600	600
102	Bofellesskap, 6 boliger for personer med utviklingshemming	-	-	-	2 500
103	Bofellesskap, 7 plasser, psykisk helse	-	-	-	3 200
	Korrigert netto budsjetttramme 2019-2022	460 711	484 311	505 811	511 511

Tabell 6.5 Budsjetttramme for Bofellesskap 2019-2022, tall i 1000 kr

6.7 Bo og aktivitet nord og sør (BOA nord og sør)

Tjenestebeskrivelse

Bofellesskapene for mennesker med utviklingshemming skal gi hver enkelt beboer et tilpasset botilbud, og legge til rette for at beboerne kan leve et aktivt liv og klare seg selv best mulig.

Bofellesskapene skal gi helse-, sosial- og omsorgstjenester av god kvalitet til beboerne med utgangspunkt i individuelle tjenestevedtak, og bidra til at beboerne får delta på aktiviteter, fritidstilbud, dagtilbud med mer.

Hovedmålet er å skape trygghet og gi gode tjenester i tråd med beboernes ønsker og behov. Beboere som er i stand til det, skal få hjelp til å flytte ut til et lavere omsorgsnivå.

Prioriterte oppgaver i planperioden

Fortsatt oppmerksomhet på omstillingsarbeid

Bo og aktivitet nord og sør (BOA nord og sør) ble organisert som egne virksomheter med bofellesskap for personer med utviklingshemming fra 2017. Dette skal gi et bedre tjenestetilbud til brukerne samt effektiv og fleksibel drift. Omstillingsarbeidet som ble påbegynt i 2018 for faglig utvikling, effektiv ressursutnyttelse, justering av drift til økonomiske rammer, styrket samarbeid med andre virksomheter samt helhetlig styring og ledelse, må følges opp i 2019.

Botilbud til personer med utviklingshemming

Det er til sammen 164 plasser i bofellesskapene for personer med utviklingshemming i virksomhetene Bo og aktivitet nord og sør. Per april 2018 stod 73 personer på venteliste til plass i bofellesskap. Nye søkere med behov for plass i

bofellesskap vil komme til hvert år. I tillegg øker levealderen også for mennesker med utviklingshemming, noe som fører til at behovet for kommunale tjenester varer lenger. Utbyggingsplanene for bofellesskap prioriteres derfor i planperioden.

Et bygg som tidligere har vært bofellesskap for en annen målgruppe skal rehabiliteres og tas i bruk for mennesker med utviklingshemming. Prosjekteringsfasen startet opp sommeren 2018. Bofellesskapet vil gi åtte nye boenheter til brukergruppen. Innflytting forventes å skje i slutten av 2020.

Kommunen skal bygge to bofellesskap basert på en modell der kommunen bygger boligene, etablerer et borettslag og selger andeler til brukerne i målgruppen. Kommunen bygger og eier en personalenhet i tilknytning til boligene. Målgruppen er personer med utviklingshemming som har behov for et botilbud med heldøgns tjenester. Dette er samarbeidsprosjekter med to foreldregrupper, som til sammen representerer 18 ungdommer/unge voksne med utviklingshemming som har behov for plass i bofellesskap. Planleggingsarbeidet er i gang i begge prosjektene.

Et prosjekt med etablererboliger for mennesker med utviklingshemming med seks boliger og en personalbase foreslås i tillegg for å redusere ventelistene. Planleggingen av etablererboligene starter tidlig i planperioden.

Kommunen må satse på større differensiering i boformer. Brukereide boligtiltak og etablererboliger vil gi erfaringer med andre typer boformer, i tillegg til de ordinære bofellesskapene. Dette vil kunne bidra til variasjon i bo-løsninger, og legge til rette for mer bruk av ambulante tjenester, satellittboliger og tjenester deler av døgnet. *Plan for omsorgsbygg 2030* og *Plan for helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming* vil legge føringer når de revideres i starten av planperioden.

Sentral koordinator for tildeling av plass

I 2017/2018 har det vært gjennomført et prosjekt der tildelingen av alle plasser i bofellesskap ble lagt til en sentral koordinatorfunksjon. Viktige mål med prosjektet har vært å ha god og samordnet oversikt over ventelister, å kunne prioritere rett bruker inn i rett bofellesskap ved ledig plass, å etablere gode rutiner mellom virksomhetene som gir tjenester til brukergruppen og å håndtere ekstraressurser i finansieringsmodellen. Sentralkoordinatorstillingen skal evalueres høsten 2018, inkludert en vurdering av videreføring i drift fra 2019.

Kompetanseheving

Behovene til brukergruppen i bofellesskap har endret seg de senere årene. Mange som flytter inn i nye bofellesskap for mennesker med utviklingshemming, har omfattende hjelpebehov og atferd som utløser vedtak om bruk av tvang og makt. Det viktigste tiltaket for å møte denne utviklingen er å øke kompetansen.

Stavanger kommune har utarbeidet en 4-årig rullerende kompetansehevingsplan for ansatte som gir tjenester til mennesker med utviklingshemming, inkludert kompetanseheving for ansatte som arbeider med brukere som motsetter seg hjelp. Bofellesskapsvirksomhetene skal legge til rette for at ansatte får delta i aktuelle kompetansehevingstiltak.

6.8 Fysio- og ergoterapitjenester

Tjenestebeskrivelse

Fysio- og ergoterapitjenesten skal utrede, behandle, tilrettelegge og veilede i hjem, helsestasjon, barnehage, skole og sykehjem.

Tidlig innsats og rehabilitering er et satsingsområde i Stavanger kommune. Fysioterapi og ergoterapi inngår i dette arbeidet i samarbeid med andre virksomheter. Fysio- og ergoterapitjenesten driver også helsefremmende og forebyggende arbeid, både i grupper og individuelt.

Prioriterte oppgaver i planperioden

Styrking av skolehelsetjenester

Fysio- og ergoterapitjenesten skal i samarbeid med helsestasjons- og skolehelsetjenesten videreføre skolehelseteam som et ledd i prosjektet *Tidlig og koordinert innsats fra fødsel til videregående skole*. Prosjektet er støttet av Helsedirektoratet gjennom tilskuddsordningen for helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Skolehelseteamene skal testes ut ved fem skoler skoleåret 2018/2019, og de skal evalueres våren 2019. Hensikten er å finne gode løsninger som kan komme til nytte på alle skoler.

Leve HELE LIVET

Prosjektet Felles bruker – felles innsats evalueres høsten 2018. Samarbeidsmodellen som brukes i prosjektet, sikrer samhandling mellom fysio- og ergoterapitjenesten og hjemmesykepleien. Den tverrfaglige tilnærmingen i Felles bruker – felles innsats er viktig for å utnytte rehabiliteringspotensialet hos hjemmeboende. Felles hjemmebesøk, hvor brukerens mål defineres ut fra «Hva er viktig for deg», er grunnlaget for å skape målrettede og helhetlige oppfølginger for de som har behov for tverrfaglig oppfølging. I 2019 skal fysio- og ergoterapitjenesten, sammen med hjemmebaserte tjenester, iverksette de anbefalingene som kommer fram i evalueringen.

På sykehjem med korttidsopphold har fysio- og ergoterapitjenesten en viktig rolle i å få brukerne til å komme i gang med trening som bidrar til hverdagsmestring. Å styrke samhandlingen vil bli prioritert, slik at brukerens rehabiliteringspotensial i større grad blir kartlagt og målrettede tiltak iverksatt så tidlig som mulig i forløpet.

Fysio- og ergoterapitjenesten vil med sin kompetanse og erfaring være en viktig bidragsyter i prosjektet Ressursorientert hjelpemiddelformidling – selvstendighet og mestring med riktig hjelpemiddel til riktig tid. Prosjektet skal finne nye løsninger knyttet til formidling av hjelpemidler. Målet er å forenkle og effektivisere prosessen til fordel for bruker og ansatt. Prosjektet løper over ett år, og det er støttet med midler fra Fylkesmannen.

Habilitering og rehabilitering

I 2019 skal fysio- og ergoterapitjenesten følge opp den nasjonale satsingen på habilitering og rehabilitering, ved å heve kompetansen og styrke kommunens habiliterings- og rehabiliteringstilbud innenfor:

- innsatsteam som tilbyr intensiv rehabilitering i brukers hjem framfor opphold på institusjon
- styrke tilbudet om boligtilpasning for at bruker skal kunne bo lenger hjemme
- behandlingsforløp for hoftepasienter – et samarbeid mellom avtaleterapeuter, fastleger og sykehus
- mer helhetlig oppfølging av barn som har vansker med spise- og munnmotorikk

Innføring av egenandel

Stavanger kommune vil tidlig i 2019 begynne å kreve egenandel for fysioterapi til innbyggere over 16 år. Innføringen av egenandel er en konsekvens av Stortingets vedtak i statsbudsjettet for 2017 om å endre egenandelsordningene for fysioterapitjeneste. Kommunen har vedtatt å innføre egenandel når de elektroniske journalsystemene er tilpasset for registrering og rapportering til egenandelsregisteret. Det er forespeilet å være på plass til 2019. Fysio- og ergoterapitjenesten må arbeide for å sikre at nye rutiner blir godt implementert i virksomheten.

Budsjettramme

Linjenr		2019	2020	2021	2022
	Opprinnelig vedtatt netto budsjettramme 2018	64 570	64 570	64 570	64 570
	Endringer:				
113	Egenandel fysioterapi, innføring fra 2019	- 500	- 500	- 500	- 500

Linjenr		2019	2020	2021	2022
114	Lønnsoppgjør 2018, helårseffekt	1 100	1 100	1 100	1 100
	Korrigert netto budsjettramme 2019-2022	65 170	65 170	65 170	65 170

Tabell 6.6 Budsjettramme for Fysio- og ergoterapitjenesten 2019-2022, tall i 1000 kr

6.9 Tekniske hjemmetjenester

Tjenestebeskrivelse

Tekniske hjemmetjenester tilbyr tekniske hjelpemidler og løsninger for trygghet og mestring i dagliglivet i samarbeid med helse- og sosialkontorene, hjemmebaserte tjenester og fysio- og ergoterapitjenesten.

Hjelpemidlene skal også bidra til bedre arbeidsforhold i brukers hjem for hjemmebaserte tjenester.

Virksomheten leverer og henter hjelpemidler tilhørende Nav Hjelpemiddelsentral Rogaland, i tillegg til at de foretar vedlikehold og enkle reparasjoner. Tekniske hjemmetjenester har også ansvar for kommunens nøkkelbokser, trygghetsalarmsystem og velferdsteknologiutstyr.

Prioriterte oppgaver i planperioden

Ny teknologi

Tekniske hjemmetjenester har en sentral rolle i arbeidet med å implementere og drifte nye løsninger innen velferdsteknologi. Dette omfatter blant annet digital trygghetsalarm, elektroniske medisindispensere, tilsynskamera og mobil trygghetsalarm. Utviklingsarbeidet gjøres i nært samarbeid med avdeling for velferdsteknologi ved Helsehuset Stavanger, hjemmesykepleien, nattpatruljen og helse- og sosialkontorene. Det vil bli behov for å utvikle en kompetent og robust driftsorganisasjon som kan håndtere nye oppgaver og løsninger i tiden fremover.

Kommunens nye handlingsplan for velferdsteknologi vedtas høsten 2018. Handlingsplanen har som hovedmål at velferdsteknologi er en integrert del av kommunens tjenestetilbud for å bidra til en tryggere, mer aktiv og selvstendig hverdag for innbyggere med behov for helse- og velferdstjenester. Planen vil gjelde for perioden 2018-2022, og skal vise kommunens satsing knyttet til implementering av velferdsteknologi. Tekniske hjemmetjenester vil være én av aktørene når tiltakene i planen skal settes i verk.

Bedre hjelpemiddelformidling

Tekniske hjemmetjenester skal lede prosjektet Ressursorientert hjelpemiddelformidling – selvstendighet og mestring med riktig hjelpemiddel til riktig tid. Prosjektet skal finne nye løsninger knyttet til formidling av hjelpemidler. Målet er å forenkle og effektivisere prosessen til fordel for bruker og ansatt. Prosjektet varer i ett år og avsluttes i løpet av 2019. Fylkesmannen støtter prosjektet økonomisk.

Budsjettramme

Linjenr		2019	2020	2021	2022
	Opprinnelig vedtatt netto budsjettramme 2018	1 624	1 624	1 624	1 624
	Endringer:				
159	Lønnsoppgjør 2018, helårseffekt	100	100	100	100

Linjenr		2019	2020	2021	2022
160	Medisindispensere, leasingkostnader	3 600	3 600	3 600	3 600
161	Digitale trygghetsalarmer, leasingkostnader	1 800	1 800	1 800	1 800
162	Velferdsteknologi, økt ressurs til teknisk vedlikehold	380	750	750	750
163	Tekniske hjemmetjenester, leasing bil	120	120	120	120
164	Digitale trygghetsalarmer, økt egenbetaling	- 500	- 500	- 500	- 500
	Korrigert netto budsjettramme 2019-2022	7 124	7 494	7 494	7 494

Tabell 6.7 Budsjettramme for Tekniske hjemmetjenester 2019-2022, tall i 1000 kr

6.10 Rehabiliteringsseksjonen

Tjenestebeskrivelse

Rehabiliteringsseksjonen skal bidra med tiltak som kan hjelpe den enkelte til å komme bort fra, eller redusere, misbruket av rusmidler, og få en mest mulig stabil livssituasjon. Virksomheten tilbyr praktisk bistand og oppfølging i ulike boligtilbud, herunder midlertidig bolig, boliger med ambulant miljøarbeidertjeneste og boliger med stasjonær bemanning.

Andre tjenester er lavterskel helse- og omsorgstilbudet *Stasjonen* som tilbyr ulike helsetjenester, et værested med daglig matserving, et oppsøkende ambulerende helseteam og en observasjonsseng etter overdose, som en del av det overdoseforebyggende arbeidet.

I tillegg driver Rehabiliteringsseksjonen et lavterskel sysselsettingstilbud, og aktivitetstilbudet *Huset* for brukere som har lagt rusmiddelmisbruket bak seg ved hjelp av LAR (legemiddelassistert rehabilitering) eller annen behandling.

Prioriterte oppgaver i planperioden

Overdoseforebyggende arbeid

Helsedirektoratet har utarbeidet en nasjonal overdosestrategi og et pilotkommuneprosjekt (2014 – 2018), og Stavanger kommune har vært en del av dette prosjektet. I den forbindelse har Stavanger utarbeidet en egen handlingsplan mot overdoser og overdosedødsfall. Flere tiltak er implementert, og dette arbeidet vil fortsette også i 2019. Rehabiliteringsseksjonen er sentral i dette arbeidet, i samarbeid med øvrig hjelpeapparat. Blant annet er det påbegynt et samarbeid mellom lavterskeltilbudet *Stasjonen* og ambulansetjenesten i forbindelse med observasjon og oppfølging etter overdose. Dette samarbeidet skal styrkes og videreutvikles.

Mottaks- og oppfølgingscenter (MO-senter)

Stavanger kommune har fått tilskuddsmidler fra Fylkesmannen til å utrede behovet for et mottaks- og oppfølgingscenter (MO-senter). MO-sentere finnes i ulike varianter rundt om i flere norske kommuner. Formålet med et MO-senter er å bidra til at tjenestene til personer med et rusmiddelproblem skal være bedre samordnet og bedre organisert. Dersom det blir vurdert som aktuelt å opprette et slikt senter i Stavanger, vil arbeidet med å etablere dette starte opp i 2019. Rehabiliteringsseksjonen vil være en sentral bidragsyter i dette arbeidet.

K46

K46 i Kongsgaten 46 er et tilbud for unge (16–25 år) som har utviklet, eller er i ferd med å utvikle, et rusproblem. Tilbudet ligger i dag organisatorisk i virksomheten Ungdom og fritid, i tjenesteområdet Oppvekst og utdanning. I 2019 overføres K46 til tjenesteområdet Helse og velferd, og blir en avdeling under Rehabiliteringsseksjonen. Bakgrunnen er behov for organisatorisk og faglig tilknytning i Helse og velferd, der øvrige tjenester til mennesker med rusmiddelproblemer i kommunen er samlet.

Bo-oppfølging

Miljøarbeidertjenesten ved Rehabiliteringsseksjonen tilbyr praktisk bistand og oppfølging i kommunale boliger som fremleies av virksomheten til mennesker med rusmiddelproblemer. I samme avdeling er også bo-oppfølgingstilbudet Miljøterapeut rus, som gir oppfølging i private og ordinære kommunale boliger. I løpet av 2019 skal organiseringen av miljøtjenestene gjennomgå med sikte på bedre utnyttelse av de samlede ressursene. Fra 2019 vil boligeier – Stavanger boligbygg KF – overta ansvaret for forvaltning av boligene som Rehabiliteringsseksjonen fremleier leier ut og krever inn husleie for. Virksomheten skal starte en gjennomgang av brukers behov for oppfølging, uavhengig av hva slags bolig bruker bor i. Virksomheten skal vurdere muligheten for å tilby tjenester større deler av døgnet enn i dag.

Aktivitetstilbud

I Opptrappingsplanen for rusfeltet (2016-2020) er et av hovedmålene til regjeringen at alle skal ha en aktiv og meningsfylt tilværelse. Rehabiliteringsseksjonen har aktivitetstilbudet Huset. Dette er et tilbud til brukere som er rusfrie. I 2019 vil Rehabiliteringsseksjonen fortsatt tilby aktiviteter, i rusmiddelfrie omgivelser, og gjøre aktuelle endringer slik at flest mulig brukere får gode mestringsopplevelser.

Ruspolitisk handlingsplan 2018-2023

Kommunens ruspolitiske handlingsplan rulleres i 2018, og endelig politisk behandling av ny plan skjer rundt årsskiftet 2018/2019. Rehabiliteringsseksjonen vil være sentral i gjennomføringen av flere av tiltakene i planen.

Budsjettramme

Linjenr		2019	2020	2021	2022
	Opprinnelig vedtatt netto budsjettramme 2018	46 347	46 347	46 347	46 347
	Endringer:				
139	Lønnsoppgjør 2018, helårseffekt	800	800	800	800
140	Matsservering til rusavhengige	400	400	400	400
	Korrigert netto budsjettramme 2019-2022	47 547	47 547	47 547	47 547

Tabell 6.8 Budsjettramme for Rehabiliteringsseksjonen 2019-2022, tall i 1000 kr

6.11 Dagsenter og avlastning

Tjenestebeskrivelse

Dagsenter og avlastning tilbyr avlastning til familier med særlig tyngende omsorgsoppgaver, ulike dag- og aktivitetstilbud, boliger med heldøgnsomsorg, institusjonsplasser for barn og unge, skolefriavlastning for elever i videregående skole samt skoletilbud i en av barneboligene. Bydekkende veiledningsteam gir opplæring og veiledning til ansatte innen helse- og velferdsområdet som yter tjenester til utviklingshemmede med utfordrende atferd.

Stavanger kommune har fritt brukervalg på avlastningstjenester for barn og unge. Det innebærer at brukere kan velge å få tjenesten levert fra den kommunale leverandøren, Dagsenter og avlastning, eller fra privat leverandør. Kontrakt med ny privat leverandør inngås høsten 2018.

Prioriterte oppgaver i planperioden

Stabil drift i ny barne- og ungdomsbolig

Den nye barne- og ungdomsboligen med fire plasser i Bjørn Farmanns gate ble ferdigstilt mai 2018. Boligen er tilpasset beboere med utfordringer knyttet til atferd. Tidlig høsten 2018 skal innflyttingen være ferdig.

2019 blir første hele driftsår for barne- og ungdomsboligen, der etablering og stabilisering av alle sider ved driften blir sentralt. Det skal samtidig legges til rette for at hver enkelt beboer får et individuelt tilpasset botilbud ut fra sine behov og forutsetninger.

Dagtilbud

I *Plan for tjenestetilbudet til personer med utviklingshemming* er det en målsetting at alle skal ha mulighet til et meningsfylt arbeids- og aktivitetstilbud utenfor hjemmet.

Kartlegging av brukernes behov viser at det trengs en kombinasjon av dagsentertilbud og mer arbeidsrettede aktivitetstilbud. I planperioden må dagtilbudet ses i sammenheng med praksisplasser for funksjonshemmede (PFF) ved Arbeidstreningssesjonen og kommunalt forsøk med varig tilrettelagt arbeid (VTA).

Det er et mål at flere skal få et arbeidsrettet innhold i sitt dagtilbud, og dette vil bli hensyntatt i planleggingen.

Avlastning

Dagsenter og avlastning må, sammen med helse- og sosialkontorene, legge til rette for et best mulig avlastningstilbud innenfor gjeldende rammer. Virksomheten må fortsatt sikre god kapasitetsutnyttelse i dagens avlastningsboliger.

Når den nye barne- og ungdomsboligen er tatt i bruk og er i full drift, forventes det noe nedgang i etterspørselen etter avlastning fordi disse barna ikke har behov for tjenesten lenger. Samtidig vil det være nye som kommer til. I løpet av høsten 2018 vil en ha bedre oversikt over total kapasitet i avlastningstjenestene. Rådmannen vil følge utviklingen og etterspørselen av privat og kommunal avlastning gjennom 2019.

Kompetanseheving

Brukergruppen i avlastningsboligene har gradvis endret seg de senere årene, og bare rundt halvparten av brukerne har diagnosen psykisk utviklingshemming i dag. Et økende antall brukere er barn med psykiske lidelser og utfordrende atferd. Det skal derfor fortsatt jobbes med kompetanseheving for ansatte i planperioden.

Det bydekkende veiledningsteamet skal gjennomføre kurs for ansatte i blant annet profesjonelt miljøarbeid, terapeutisk aggresjonsmestring, bruk av makt og tvang, i tillegg til å drifte ulike nettverk. Kursene er en del av en 4-årig rullerende kompetansehevingsplan for ansatte som gir tjenester til mennesker med psykisk utviklingshemming, inkludert årlig plan for ansatte som arbeider med mennesker som motsetter seg hjelp. Utover kursene til veiledningsteamet inneholder også kompetansehevingsplanen kurs med tema relasjonsbygging, ernæring og fysisk

aktivitet, pårørendesamarbeid, introduksjonskurs for nyansatte, *Mitt livs ABC*, utviklingshemming og aldring med mer.

Budsjettramme

Linjenr		2019	2020	2021	2022
	Opprinnelig vedtatt netto budsjettramme 2018	168 621	168 621	168 621	168 621
	Endringer:				
105	Lønnsoppgjør 2018, helårseffekt	3 200	3 200	3 200	3 200
106	Dagsenter og avlastning, kriseplasser avlastning	3 000	3 000	3 000	3 000
107	Dagsenter og avlastning, styrking av dagtilbud	1 330	1 330	1 330	1 330
108	Arbeidsgården, nye lokaler	500	500	500	500
109	Bjørn Farmannsgate 25, reberegning budsjett ihht behov	- 2 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000
	Korrigert netto budsjettramme 2019-2022	174 651	174 651	174 651	174 651

Tabell 6.9 Budsjettramme for Dagsenter og avlastning 2019-2022, tall i 1000 kr

6.12 Nav-kontorene

Tjenestebeskrivelse

Stavanger har fire Nav-kontor som drives i partnerskap mellom stat og kommune. Kontorenes viktigste oppgave er å bidra til at flest mulig kommer i arbeid eller aktivitet. Nav-kontorene skal ivareta kommunens oppgaver etter lov om sosiale tjenester i Nav. Det omfatter opplysning, råd og veiledning, økonomisk stønad, midlertidig botilbud, individuell plan med hovedvekt på arbeid og aktivitet, og kvalifiseringsprogram.

I tillegg forvalter kontorene hele den statlige tjeneste- og ytelsesporteføljen som er lagt til Arbeids- og velferdsetaten. Brukere som har behov for økonomisk eller sosialfaglig bistand fra stat og kommune, skal få samordnet hjelp på Nav-kontorene.

Prioriterte oppgaver i planperioden

Oppdragsbrev som styringsverktøy

Rådmannen utarbeider årlig et oppdragsbrev til Nav-kontorene med konkrete utfordringsområder og resultatmål. Oppdragsbrevet samordnes med tilsvarende styringsdokument fra Nav Rogaland. Nav-kontorene skal ha særskilt oppmerksomhet på langtidsmottakere av sosialhjelp og familier med forsørgeransvar i planperioden. I tillegg må den forsterkede ungdomsinnsatsen opprettholdes.

Oppfølging av langtidsmottakere

Nav-kontorene har siden 2015 opplevd en økt pågang som følge av høy arbeidsledighet i regionen. Selv om arbeidsledigheten nå er på vei ned, vil mange sosialhjelpsmottakere (og særlig langtidsmottakere) fortsatt ha behov for oppfølging for å komme i arbeid/aktivitet eller få avklart eventuelle trygderettigheter. Nav-kontorenes samlede innsats for å få flere i arbeid og aktivitet vil være avgjørende for å redusere en ytterligere økning i sosialhjelpsutbetalingene.

Antallet langtidsmottakere med forsørgeransvar har økt de siste to årene, og særlig langtidsmottakere med sosialhjelp som hovedinntekt. Disse skal prioriteres for oppfølging mot arbeid, tiltak eller avklaring mot eventuelle trygderettigheter. I planperioden skal særlig hjemmeværende ektefelle i familier som mottar sosialhjelp kartlegges og motiveres for deltakelse i aktuelle tiltak eller i kvalifiseringsprogram.

Samordning av tiltak for familier med lav inntekt

Etter en modell fra Kristiansand kalt *Nye mønstre – trygg oppvekst* etableres et nytt tiltak ved Nav Hundvåg og Storhaug i 2018/2019. Tiltaket innebærer at foreldre og barn i lavinntektsfamilier i bydelen får tilbud om koordinert tverrfaglig og tverrsektoriell innsats fra familiekoordinatorer. Målsettingen vil være å bryte mønsteret hvor utfordringene overføres fra en generasjon til neste generasjon. Målgruppen er lavinntektsfamilier hvor barna er i risiko for å utvikle helseutfordringer og utenforskap, og selv få økonomiske utfordringer som voksne. Familien vil bli fulgt opp av familiekoordinator som samordner innsatsen rundt hver familie og hvert familiemedlem ved bruk av koordineringsverktøyet Familiens plan. Oppfølgingen varer i inntil fem år.

Barn i vanskeligstilte familier

Nav-kontorene skal foreta en systematisk kartlegging og dokumentasjon av barnas situasjon og iverksette tiltak når det er nødvendig. Tre av Nav-kontorene har i tre år mottatt statlig tilskudd til barneansvarlig i kontorene. Etter at tilskuddsperioden utløp i 2018, skal oppgavene og ansvaret tillagt barneansvarlig videreføres i kontorene, og det må oppnevnes faste kontaktpersoner.

Eg vil lære!

To av Nav-kontorene har deltatt i forsøket Eg vil lære!

Hovedmålet er å styrke barnas læring og bistå deres foresatte i oppfølging av barnet i skole og fritid.

Foreldre og barn får tilbud om systematisk tverrfaglig oppfølging i hjem, fritid og skole for tidligst mulig å kunne iverksette beskyttende og kompensierende tiltak.

Eg vil Lære!, som er videreført i drift etter at prosjektperioden er over, vil bli justert etter en evaluering som ble gjennomført i 2018. Konklusjonene fra evalueringen blir klare rundt årsskiftet 2018/2019, og aktuelle endringer iverksettes i 2019. Målsettingen med *Eg vil lære!* er at barn som lever i familier med lav inntekt, skal oppnå skoleresultater i tråd med sitt evnenivå. Nav følger opp familiene som inviteres i tett samarbeid med PPT, skole og øvrige deltakere i ressursgruppen til barnet.

Unge sosialhjelpsmottakere

Nav-kontorene har egne ungdomsveiledere som følger opp ungdom i målgruppen i tett samarbeid med Arbeidstreningssesksjonen. I 2019 skal Nav-kontorene opprettholde den forsterkede innsatsen rettet mot unge, nye sosialhjelpsmottakere og stille vilkår om deltakelse i jobbverkstedene eller andre egnede tiltak før stønaden utbetales.

Fra introduksjonsprogram til arbeid

Økt bosetting av flyktninger har ført til flere deltakere i introduksjonsprogrammet. Selv om antallet nye som skal bosettes er på vei ned, er det fortsatt mange deltakere som er i ferd med å avslutte programmet etter de to eller tre årene som tilbudet varer. Målsettingen i Stavanger er at 55 prosent av deltakerne skal gå direkte ut i arbeid eller utdanning etter endt introduksjonsprogram. Nav-kontorene ble i løpet av 2017 styrket med en flyktningveileder hver, en ordning som opprettholdes i 2019. Målsettingen er at Nav-kontorene i nært samarbeid med Flyktningssesksjonen og Johannes læringscenter bidrar med å styrke arbeidsrettingen i introduksjonsordningen, slik at overgangen fra program til utdanning eller arbeid blir bedre. Arbeidsretting innebærer blant annet at ordinært arbeidsliv blir benyttet som kvalifiseringsarena.

Digitalisering av sosialtjenesteområdet

Stavanger kommune fortsetter å delta i Digisys-prosjektet inn i fase 2 som skal være ferdig før sommeren 2019. Målet er at brukere av de kommunale tjenestene i Nav skal kunne få innsyn i egne saker på nav.no samt kommunisere med Nav elektronisk på lik linje med brukere av statlige tjenester.

Budsjettramme

Linjenr		2019	2020	2021	2022
	Opprinnelig vedtatt netto budsjettramme 2018	304 608	304 608	304 608	304 608
	Endringer:				
134	NAV flyktningveiledere, reversering	-	- 750	- 1 500	- 1 500
135	Sosialhjelp, reduksjon	- 5 000	- 5 000	- 5 000	- 5 000
136	Lønnsoppgjør 2018, helårseffekt	1 200	1 200	1 200	1 200
137	NAV Hundvåg og Storhaug, nye lokaler	1 500	-	-	-
138	Bosetting av flyktninger - nedtrapping av sosialhjelpsutgiftene	-	-	- 2 300	- 2 300
	Korrigert netto budsjettramme 2019-2022	302 308	300 058	297 008	297 008

Tabell 6.10 Budsjettramme for Nav-kontorene 2019-2022, tall i 1000 kr

6.13 Boligkontoret

Tjenestebeskrivelse

Boligkontoret har ansvar for behandling av søknader og tildeling av ordinære kommunale utleieboliger og omsorgsboliger. Kontoret har også ansvar for behandling av søknader om bostøtte, startlån og boligtilskudd til etablering og tilpasning av bolig, og gir råd og veiledning i boligspørsmål.

Boligkontoret skal tilby innbyggere som er vanskeligstilte på boligmarkedet en helhetlig boligteneste, sikre at vanskeligstilte får hjelp til å skaffe og beholde en egnet bolig, samt utnytte ressursene i det boligsosiale arbeidet på en effektiv måte.

Boligkontoret er samlokalisert med Stavanger boligbygg KF, som forvalter den kommunale boligmassen. Boligkontoret og Stavanger boligbygg KF har felles publikumsmottak og representerer til sammen en dør inn for innbyggerne til kommunens boligvirkemidler.

Prioriterte oppgaver i planperioden

Boligsosial handlingsplan 2018–2023

Boligsosial handlingsplan 2018–2023 har oppmerksomhet på boligfremskaffelser, boligetablering og opprettholdelse av boforhold. Planen inneholder tiltak på flere nivåer for å avhjelpe boligutfordringene til grupper med ulike behov.

Boligkontoret har en sentral rolle i oppfølgingen av *Boligsosial handlingsplan 2018-2023*. Boligkontoret er særlig knyttet til målsettingen om at flere som er økonomisk vanskeligstilte, skal kunne kjøpe en god og egnet bolig. I planperioden skal dette målet nås blant annet gjennom å systematisere arbeidet med å identifisere hvem som kan ha

mulighet for å kjøpe bolig, gi veiledning i kjøpsprosessen, se på muligheter knyttet til lånevilkår og betjeningsevne, samt utvikle informasjonspakker for flyktninger om kjøp av bolig.

Videreutvikling av samarbeidsrutiner

Boligkontoret skal arbeide for å videreutvikle et godt samarbeid med aktuelle virksomheter internt og eksternt. Kontoret må legge til rette for hensiktsmessige samhandlingsarenaer med helse- og sosialkontorene, Nav-kontorene, Rehabiliteringsseksjonen, Flyktningseksjonen og Stavanger Boligbygg KF. Et prioritert område i 2019 er videreutvikling av samarbeidsrutiner ved tildeling av bolig til mennesker med behov for tjenester.

Husbankens kommuneprogram *Bolig for velferd 2016– 2020*

Stavanger kommune ble i 2016 en del av Husbankens kommuneprogram knyttet til den nasjonale strategien *Bolig for velferd*. Kommunens programavtale med Husbanken har tre hovedmål:

1. Alle skal ha et trygt sted å bo.
2. Alle med behov for tjenester skal få hjelp til å mestre boforholdet.
3. Den offentlige innsatsen skal være helhetlig og effektiv.

Boligkontoret skal, med bruk av aktuelle boligsosiale virkemidler, bidra til å nå disse målene.

Digitalisering i saksbehandlingen

Husbankens nye saksbehandlingssystem *Startskudd* vil fra januar 2020 bli obligatorisk for alle kommuner. De som søker elektronisk om startlån eller tilskudd, vil få alle data fra offentlige registre innhentet automatisk. Systemet gir en sikker elektronisk dialog mellom søker og saksbehandler. Boligkontoret skal i 2019 legge til rette for at Startskudd blir tatt i bruk i tråd med Husbankens retningslinjer og innen fristen.

Nye retningslinjer for tildeling og forvaltning av tilskudd

Fra 2020 vil tilskudd til etablering og tilskudd til tilpasning av bolig ikke lenger gis som øremerkede midler fra Husbanken, men inngå i kommunens rammetilskudd. I 2019 skal Boligkontoret bidra til at det utarbeides nye retningslinjer for tildeling og forvaltning av tilskuddene.

Budsjettramme

Linjenr		2019	2020	2021	2022
	Opprinnelig vedtatt netto budsjettramme 2018	7 606	7 606	7 606	7 606
	Endringer:				
104	Lønnsoppgjør 2018, helårseffekt	100	100	100	100
	Korrigert netto budsjettramme 2019-2022	7 706	7 706	7 706	7 706

Tabell 6.11 Budsjettramme for 2019-2022, tall i 1000 kr

6.14 OBS-team

Tjenestebeskrivelse

Oppsøkende behandlingsteam (OBS-teamet) gir tjenester til en målgruppe som ikke nyttiggjør seg av etablerte kommunale tjenester eller spesialisthelsetjenester. Teamet drives i samarbeid mellom Stavanger kommune og Helse Stavanger HF.

Målgruppen er personer med en kjent alvorlig psykisk lidelse eller hvor det er mistanke om utvikling av alvorlig psykisk lidelse, i kombinasjon med andre problemstillinger, ofte rusmisbruk. Teamet gir ambulant oppfølging og behandling og skal sikre at brukerne får både kommunale tjenester og spesialisthelsetjenester.

Målet på sikt er at brukerne skal nyttiggjøre seg de ordinære tjenestene når de er klare for dette.

Prioriterte oppgaver i planperioden

God forankring av OBS-teamet

Oppsøkende behandlingsteam (OBS-teamet) er forankret i en samarbeidsavtale mellom Stavanger kommune og Helse Stavanger HF. OBS-teamets sentrale målsetting er å gi oppsøkende behandling til mennesker som ikke klarer å nyttiggjøre seg av eksisterende tjenester. Det er viktig at brukere som ikke ønsker hjelp, kan få langvarig oppfølging av et tverrfaglig team. Enhetlig ledelse og god forankring og kjennskap til teamet i kommunen er avgjørende for å nå fram til flere brukere i målgruppen og for å gi et mer helhetlig tilbud. I 2019 skal det arbeides med å sikre et godt tverrfaglig samarbeid med ulike instanser i kommunen og i spesialisthelsetjenesten.

Resultatrapportering

OBS-teamet har identifisert et sett med indikatorer som skal benyttes som månedlig resultatrapportering til henholdsvis Stavanger kommune og Helse Stavanger HF. Resultatene så langt viser at det er behov for oppfølging og kontakt over lenger tid enn opprinnelig tenkt, og dette trekkes ved brukergruppen må OBS-teamet ta høyde for i videre planer for arbeidet. Rådmannen skal i 2019 fortsette å følge opp utviklingen i antall brukere, varighet av oppfølging, antall som avsluttes og status ved avslutning for brukerne som er i kontakt med teamet.

Evaluering av oppsøkende behandlingsteam

Nasjonalt kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (ROP) gjennomfører en evaluering av tolv oppsøkende behandlingsteam inkludert OBS-teamet. Dette innebærer en mer inngående evaluering enn det som har vært gjennomført tidligere, med blant annet ulike målinger av brukerne forut for inntak i teamet og etter to års kontakt med teamet. OBS-teamet både bidrar inn i evalueringen og følger opp funn underveis i evalueringsperioden. Evalueringen startet opp høsten 2016, og skal være ferdig i 2019.

Tilpasning til økonomiske rammer

Finansieringsordningen for de oppsøkende behandlingsteamene vil bli endret i planperioden. Etablerte team som har fått tilskudd i to år eller mer, slik tilfellet er for OBS-teamet, forventes integrert i ordinær drift fra 2020. I 2019 forventes delvis finansiering fra kommunens side. På bakgrunn av disse endringene må Stavanger kommune i løpet av 2019 vurdere om det er behov for tilpasninger i driften av OBS-teamet, og legge inn finansiering for deler av drifter. Omdisponerte midler fra tiltaket ROP-natt tenkes brukt her.

6.15 Arbeidstrengingsseksjonen

Tjenestebeskrivelse

Arbeidstreningssesksjonen tilbyr kommunale tiltaksplasser til personer som har behov for tett oppfølging, kvalifisering, arbeidstrening og/eller ytterligere avklaring for å komme i arbeid.

Hovedtyngden av brukerne er deltakere i kvalifiseringsprogrammet, men det gis også tilbud til brukere som mottar sosialhjelp eller statlige ytelser. Virksomheten tilbyr jobbsøkerkurs for unge sosialhjelpsmottakere, tiltak i oppstartfasen til kvalifiseringsprogrammet og avklarings- og aktivitetstiltak for sosialhjelpsmottakere. Tilbudet består av arbeidstrening i grupper for ungdom, minoritetsspråklige og langtidsmottakere av sosialhjelp.

I tillegg gis det individuell oppfølging av deltakere som er utplassert i kommunale/private arbeidstreningssplasser, på oppdrag fra Nav-kontorene. Arbeidstreningssesksjonen drifter også praksisplasser for funksjonshemmede, som er et arbeidsrettet aktivitetstiltak der målgruppen er uføretrygdede med fysisk eller psykisk funksjonshemming.

Prioriterte oppgaver i planperioden

Økt kapasitet i ordningen med praksisplasser for funksjonshemmede

Behovet for arbeidsrettede dag- og aktivitetstilbud for mennesker med funksjonshemming øker, særlig for unge som avslutter videregående skole. Kommunen har ansvaret for å skaffe et slikt tilbud til funksjonshemmede som mottar uføretrygd og som ikke får tilbud om plass i den statlige stønadsordningen om Varig Tilrettelagt Arbeid (VTA). Kapasiteten i PFF-ordningen (praksisplasser for funksjonshemmede) ble økt i 2018, og Arbeidstreningssesksjonen må sørge for at plassene utnyttes maksimalt. PFF-deltakere som kan ha rett til den statlige stønadsordningen VTA i ordinær virksomhet, skal, i samarbeid med Nav, overføres til denne ordningen for å frigjøre plasser til nye deltakere.

Høsten 2018 gjennomføres en brukerundersøkelse blant PFF-deltakerne for første gang. I 2019 må Arbeidstreningssesksjonen følge opp resultatene og iverksette aktuelle tiltak.

Kommunalt forsøk med VTA plasser

Stavanger kommune har mottatt statlig tilskudd tilsvarende ni stillingshjemler i et kommunalt forsøk med varig tilrettelagt arbeid. Forsøket varer ut 2020. Hensikten med forsøket er å vurdere om en overføring av ansvar fra stat til kommune kan gi tilbud til flere enn i dag, gitt den samme ressursinnsatsen. Personer under 30 år og med utviklingshemming er en prioritert målgruppe. Arbeidstreningssesksjonen skal i samarbeid med Lervig sykehjem drifte kafeen på sykehjemmet, og fire av stillingshjemlene i forsøket benyttes her. De øvrige fem plassene vil etter en konkurranse bli tildelt en tiltaksbedrift.

Utvikle innholdet i tiltakene

Antallet deltakere i Arbeidstreningssesksjonens tiltak, og særlig i jobbverkstedene, har økt de siste årene. Dette følger av økningen i antall sosialhjelpsmottakere, Nav-kontorenes styrkede innsats rettet mot unge sosialhjelpsmottakere, samt innføring av lovfestet aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere under 30 år. I planperioden skal Arbeidstreningssesksjonen gjøre tilbudet mer differensiert, relevant og tilpasset for den enkelte deltaker samt utvikle innholdet i jobbverkstedene.

Sikre gjennomstrømning i tiltakene

Aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere under 30 år ivaretas i hovedsak gjennom jobbverkstedene og i gruppebaserte tiltak. I *JobbSats* skal mellom seks og ti unge få tilbud om meningsfulle aktiviteter som bidrar i en videre avklaring på veien mot arbeid/skolegang, statlige arbeidsmarkeds-/kvalifiseringstiltak, arbeidsavklaringspenger eller kommunalt kvalifiseringsprogram. Målgruppen er deltakere som ikke har et aktivitetstilbud etter deltakelse i jobbverkstedene. Samhandling og samordning av statlige og kommunale tiltak og samarbeid med Nav-kontorene, er en forutsetning for å få deltakerne videre i arbeid eller aktivitet.

Flere i eksterne arbeidstreningssplasser

På grunn av stor pågang og flere henvendelser blir det viktig at deltakerne i gruppetiltakene i større grad får tilbud om

arbeidstrening i kommunale virksomheter eller private bedrifter. Rekruttering av egnede arbeidstreningssplasser for deltakere er en prioritert oppgave i planperioden.

Ved å delta i ekstern arbeidstrening vil deltakerne raskere oppnå en avklaring av hva slags tilrettelegging som skal til for å delta i arbeidslivet. For dem som avsluttes i tiltakene må det utarbeides sluttrapporter av god kvalitet, slik at Nav-veileder kan avklare videre mål og eventuelle tiltak for deltakeren.

Budsjettramme

Linjenr		2019	2020	2021	2022
	Opprinnelig vedtatt netto budsjettramme 2018	14 767	14 767	14 767	14 767
	Endringer:				
91	Lønnsoppgjør 2018, helårseffekt	240	240	240	240
92	Varig tilrettelagt arbeid (VTA), økning	500	500	2 000	2 000
93	Praksisplasser for funksjonshemmede	0	500	500	500
	Korrigert netto budsjettramme 2019-2022	15 507	16 007	17 507	17 507

Tabell 6.12 Budsjettramme for Arbeidstreningssesksjonen 2019-2022, tall i 1000 kr

6.16 Flyktingseksjonen

Tjenestebeskrivelse

Flyktingseksjonen har ansvar for bosetting og oppfølging av nyankomne flyktninger i to til tre år etter ankomst til kommunen, avhengig av lengden på innvilget introduksjonsprogram. Ansvaret omfatter praktisk bistand, veiledning og koordinering av tiltak når det gjelder økonomi, bolig, familieliv og deltakelse i arbeids- og samfunnsliv.

Flyktingseksjonens tjenester omfatter også forvaltning av søknader om introduksjonsprogram, kartlegging, individuelle kvalifiseringsplaner og annen oppfølging i introduksjonsordningen (jf. introduksjonsloven).

Prioriterte oppgaver i planperioden

Bosetting og oppfølging av flyktninger

Det er forventet at antallet flyktninger Stavanger kommune vil bli forespurt om å bosette i 2019, vil ligge på samme nivå som 2018. Det vil si rundt 120 personer, inkludert enslige mindreårige flyktninger. Om nedgangen i antall asylsøkere til Norge fortsetter, vil flertallet av de som skal bosettes komme som overføringsflyktninger direkte fra utlandet til kommunen.

Mange av flyktingene som er bosatt fra norske mottak de tre siste årene kom alene, men har familie som fyller vilkår for familiegjenforening. Dette har ført til en økning i antallet familiegjenforente. Kommunen får også et økende antall forespørsler fra Utlendingsdirektoratet (UDI) om sekundærbosettinger og om å inngå avtale om alternativ mottaksplass, det siste mot en økonomisk kompensasjon. Asylsøkeren får da oppfølging i kommunen i stedet for på et mottakssenter. Flyktingseksjonen forventer at ca. 100 personer vil komme via familiegjenforening, sekundærbosettinger og alternativ mottaksplass i 2019. Totalt vil det i 2019 være over 850 personer som får

oppfølging. Både overføringsflyktninger, familiegjenforente og asylsøkere med alternativ mottaksplass har kort botid i landet, og har i større grad behov for råd og veiledning enn de som har bodd på asylmottak en stund.

Dersom antallet bosatte flyktninger holder seg på ca. 120 personer i 2019 og 2020, gir det i forhold til dagens nivå en betydelig nedgang i antallet personer. Flyktningseksjonen skal følge opp. Det vil i så fall innebære behov for tilsvarende nedtrapping av ressursinnsatsen i virksomheten, med virkning fra 2020.

Reorganisering av introduksjonsprogrammet

I 2019 vil hele introduksjonsprogrammet, med unntak av grunnskole-, norsk- og samfunnsfagundervisning, legges inn under Flyktningseksjonens ansvarsområde. Dermed blir oppfølging av den enkelte deltakers kvalifiseringsløp, kontakt med arbeidsplasser/næringsliv og tiltak som forbereder til yrkesdeltakelse, samlet under én ledelse. Målet er styrket arbeidsretting og flere deltakere i arbeid og utdanning.

Mange deltakere i introduksjonsprogrammet gjennom 2019

På grunn av det høye antallet flyktninger som ble bosatt i 2016-2018, vil antallet deltakere i introduksjonsprogrammet holde seg på et høyt nivå gjennom hele 2019. Det vil være om lag 500 personer i introduksjonsprogrammet gjennom størsteparten av året. En stor andel av deltakerne har grunnleggende utfordringer med språk, og for disse er veien til utdanning og arbeid lang. Mange får innvilget deler av eller hele tredje året i introduksjonsprogrammet, det vil si en utvidelse ut over de to årene som utgjør ordinær varighet. Den store gruppen av flyktninger som kom høsten 2016, vil ha behov for programmet i hele 2019.

Kommunen har som mål at minst 55 prosent av deltakerne i introduksjonsprogrammet starter direkte i arbeid eller utdanning etter endt program, og at 70 prosent er i arbeid eller utdanning innen ett år etter endt introduksjonsprogram. Samarbeid mellom Flyktningseksjonen, Johannes læringscenter, Nav-kontorene, Rogaland fylkeskommune og arbeidsgivere er avgjørende for å oppnå gode resultater i introduksjonsprogrammet.

Differensierte utdanningsløp

Flyktninger som har lite eller ingen skolebakgrunn fra hjemlandet, vil ha behov for spesialtilpassede prosjekter. Ved starten av 2019 vil rundt 25 prosent av alle deltakere i introduksjonsprogrammet gå i grunnskolen. Økt bruk av tredje året i introduksjonsprogrammet for fullføring av grunnskolen er sentralt for denne gruppen.

For dem med noe skolegang og yrkespraksis fra hjemlandet, vil Flyktningseksjonen videreutvikle samarbeidet med Rogaland fylkeskommune, Nav, nærliggende kommuner og aktuelle arbeidsplasser. Målet er å få flest mulig gjennom til fagbrev. Allerede igangsatte prosjekter skal fullføres, og nye prosjekter mot fagbrev forventes etablert i løpet av 2019. Bransjer som vil ha behov for arbeidskraft i årene fremover, er særlig aktuelle for introduksjonsprogrammet.

For flyktninger med mer skolegang og praksis fra hjemlandet, vil en raskest mulig konvertering av utdanning og kontakt med aktuelle fremtidige arbeidsplasser stå sentralt. Nav blir en viktig medspiller i alle faser av introduksjonsprogrammet.

Oppfølging av helsemessige utfordringer

Blant de flyktningene som kommunen har bosatt de siste tre årene, har et betydelig antall personer helsemessige utfordringer og varig behov for kommunale tjenester i tillegg til oppfølging fra spesialisthelsetjenesten. Flere i denne gruppen vil ha omfattende hjelpebehov livet ut. Flyktningseksjonen må sammen med helse- og sosialkontorene, hjemmebaserte tjenester og Fysio- og ergoterapitjenesten legge til rette for at de får gode helse- og omsorgstjenester.

Mange flyktninger har behov for oppfølging knyttet til psykisk helse. Tydeligere krav i introduksjonsloven om individuell tilrettelegging vil kreve tilpasninger og alternativt innhold i introduksjonsprogrammet for en del av disse.

Forebyggende arbeid med familier og utsatte grupper

Flyktningseksjonen prioriterer oppfølging av familier med barn, og vil videreutvikle samtaletilbud til familier som har

ulike utfordringer, blant annet i forbindelse med familiegjengforening. Virksomheten vil utvide gruppetilbudet med foreldreveiledning/ICDP (International Child Development Program).

Flyktningseksjonen skal i 2019 ha større oppmerksomhet på arbeid rettet mot utsatte grupper for å hindre utenforskap, og å forebygge radikaliseringsprosjekt på lenger sikt. I dette arbeidet inngår systematisk kobling opp mot frivillig sektor og fritidsaktiviteter for barn og ungdom, samt ulike veiledningsgrupper for voksne og ungdom.

Budsjettramme

Linjenr		2019	2020	2021	2022
	Opprinnelig vedtatt netto budsjettramme 2018	27 335	27 335	27 335	27 335
	Endringer:				
110	Lønnsoppgjør 2018, helårseffekt	700	700	700	700
111	Bosetting av flyktninger - nedtrapping	-	- 4 800	- 6 000	- 8 000
112	Prosjekt for flyktninger - mentor og traineeordning i arbeidslivet	1 300	1 300	1 300	1 300
	Korrigert netto budsjettramme 2019-2022	29 335	24 535	23 335	21 335

Tabell 6.13 Budsjettramme for Flyktningseksjonen 2019-2022, tall i 1000 kr

6.17 Krisesenteret

Tjenestebeskrivelse

Krisesenteret er et tilbud til kvinner, menn og deres barn som er utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner. Virksomheten gir også tilbud til mennesker som er utsatt for tvangsekteskap eller menneskehandel. Stavanger kommune er vertskommune for senteret som driftes i samarbeid med 17 andre kommuner i Sør-Rogaland.

Tilbudet omfatter råd og veiledning gjennom individuelle samtaler og/eller gruppesamtaler, et trygt midlertidig bosted når dette er nødvendig, bistand til å ordne praktiske utfordringer som økonomi og nytt bosted, foreldreveiledning og formidling av kontakt med andre deler av hjelpeapparatet. Krisesenteret er et gratis lavterskeltilbud som er åpent hele døgnet.

Prioriterte oppgaver i planperioden

Informasjonsarbeid mot særlig utsatte grupper

Krisesenteret vil i 2019 spisse informasjonsarbeidet mot grupper i befolkningen som statistisk er mest utsatt for vold i nære relasjoner. Eldre er i forskningsrapporter flere ganger pekt på som en særlig sårbar gruppe med lite kontakt med hjelpeapparatet, og de er underrepresentert i den nasjonale krisesenterstatistikken. Tilpasset informasjon til minoritetsbefolkningen vil også bli prioritert. Krisesenteret vil i tillegg satse på informasjon om tilbudet til menn, på bakgrunn av tilbakemeldinger fra brukere om at tilbudet er lite kjent.

Krisesenteret skal tilby foredrag til eldrecentre og aktivitetssentre for eldre. Senteret vil sende ut informasjon til språkstasjoner og flyktningtjenestene i kommunene, vurdere tilpasset informasjon i postgang til eldre og tilby informasjon til det øvrige hjelpeapparatet.

Økt oppmerksomhet på livskvalitet og mestring

I løpet av et opphold på krisesenteret er det mye praktisk som må ordnes. Stor pågang av brukere kan påvirke innholdet i tilbudet. På grunn av kapasitetshensyn kan dette gjøre oppfølgingen mindre tett enn brukeren selv kunne ønske. Krisesenteret vil derfor i 2019 rette arbeidet mot livsglede og mestring for brukerne. Gjennom å ha flere gruppetilbud, slik at ansatte-ressursene brukes mer effektivt, vil Krisesenteret både nå flere brukere samtidig og sikre at dette får plass i oppfølgingen av brukere.

Bedre barns hverdag gjennom støtte til foreldrerollen

I de aller fleste tilfellene hvor barn oppholder seg på Krisesenteret, er årsaken vold mellom foresatte. Den forelderen som har levd med vold, vil ofte ha behov for støtte i foreldrerollen for å gi god omsorg og for å skape en god relasjon til barna sine. Krisesenteret vil øke innsatsen på foreldreveiledning i 2019 gjennom ICDP-veiledning (International Child Development Program) og å heve kompetansen ved å videreutdanne flere ansatte som CoS-veiledere (Circle of Security).

Styrket oppfølging i reetableringsfasen

Krisesenteret ser at mange av brukerne har behov for hjelp til oppfølging fra offentlige instanser utover det som er senterets mandat. Mange kan nyttiggjøre seg hjelp fra frivillige organisasjoner, for eksempel i forhold til nettverksbygging. Senteret skal i løpet av 2019 styrke oppfølgingen av brukere i reetableringsfasen ved å utarbeide en ny oppfølgingsplan. Oppfølgingsplanen skal blant annet inkludere en rutine der kobling mot andre offentlige og frivillige organisasjoner vurderes.

Flere mannlige beboere og bemanningsbehov

Krisesenteret har i 2018 opplevd en økning i antall mannlige beboere, og rådmannen foreslår noe økte ressurser i avdelingen for menn i 2019. Dersom økningen fortsetter i planperioden, kan det bli behov for å øke bemanningen ved krisesentertilbudet ytterligere.

Budsjettramme

Linjenr		2019	2020	2021	2022
	Opprinnelig vedtatt netto budsjettramme 2018	12 766	12 766	12 766	12 766
	Endringer:				
133	Krisesenteret for menn, økt bemanning	200	200	200	200
	Korrigert netto budsjettramme 2019-2022	12 966	12 966	12 966	12 966

Tabell 6.14 Budsjettramme for Krisesenteret 2019-2022, tall i 1000 kr

6.18 Stavanger legevakt

Tjenestebeskrivelse

Legevakten er kommunens øyeblikkelig hjelp-virksomhet, og har en sentral rolle innen akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus og innen helsemessig beredskap for Stavanger, Sola og Randaberg. Stavanger legevakt er legevakt for tre kommuner tilsvarende ca. 160000 innbyggere, og skal sørge for nødvendig helsehjelp når hjelpen ikke kan vente til en får time hos fastlegen eller er av en slik art at den skal gis på sykehus. Samtidig er Stavanger legevakt vaktsentral for sju kommuner med totalt ca. 180850 innbyggere.

Det er etablert to øyeblikkelig hjelp-plasser ved legevakten for pasienter som har behov for observasjon og utredning av uavklarte tilstander der sykehusinnleggelse ikke anses som nødvendig.

Administrasjonen ved Stavanger legevakt har i tillegg overordnet ledelsesansvar for fengselshelsetjenesten, psykososialt kriseteam, voldtekstmottak, smittevernkontoret, psykiatrisk sykepleier og internasjonalt vaksinasjonskontor.

Prioriterte oppgaver i planperioden

Nye lokaler for Stavanger legevakt

Stavanger legevakt tilfredsstiller ikke krav til fysisk arbeidsmiljø, drift og beredskap sett opp mot befolkningsgrunnlaget de betjener. Arbeidet med en mulighetsstudie pågår, og vil fortsette tidlig i planperioden. Mulighetsstudien skal utrede løsninger knyttet til midlertidige lokaler, og utrede arealbehov og fremtidig lokalisering av nye Stavanger legevakt. Det vil i den forbindelse også bli vurdert om det er aktuelt å samlokalisere dagens legevakt med andre akuttmedisinske funksjoner. Som ledd i mulighetsstudien er det aktuelt å sette opp et midlertidig modulbygg i tilknytning til dagens legevakt for å imøtekomme nødvendig arealbehov.

Stabil drift

Stavanger legevakt har lyktes i rekruttering av sykepleiere, noe som var et sentralt punkt etter en gjennomgang i 2016. I 2019 vil oppmerksomheten være rettet mot å stabilisere og tilpasse driften til de økonomiske rammene.

Kompetanse og opplæring

Akuttmedisinforskriften gir føringer i henhold til kompetanse og opplæring av personell i legevakt/ legevaktsentral. Stavanger legevakt har fått konsesjon fra Helsedirektoratet til å gjennomføre kurs i akuttmedisin for legevaktspersonell, et kurs som er pålagt alt personell i legevakter. Dette gir legevakten mulighet til å bruke kompetansen ansatte ved Stavanger legevakt har, samt selge kursplasser til andre legevakter i Norge, noe som kan gi inntekter på sikt.

Stavanger legevakt vil i 2019 ha oppmerksomhet på ferdighetstrening, simulering og samtrening mellom leger og sykepleier, og akuttmedisinsk samtrening med politi, ambulanse og AMK (Akuttmedisinsk kommunikasjonsentral).

Vold, trusler og utagerende atferd er en økende utfordring i legevakter. Stavanger legevakt ønsker å utdanne egne MESA-trenere (mestring av aggresjon) slik at en sikrer opplæring og trening for personalet ved legevakten.

Iverksettelse av overgrepsmottak

I forbindelse med Stortingsmelding nr.15 (2012-2013) *Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner*, er det bestemt at kommunene skal ha ansvaret for arbeidet mot vold i nære relasjoner, og helseforetakene skal ha ansvaret når det gjelder seksuelle overgrep. Veilederen for kommunale overgrepsmottak anbefaler at både seksualisert vold og overgrepsvold blir håndtert i robuste overgrepsmottak. Et interkommunalt samarbeid kan være en aktuell driftsmodell for et overgrepsmottak. En arbeidsgruppe vil bli nedsatt for å utrede dette nærmere, og rådmannen vil legge fram sak til politisk behandling når utredningen er ferdigstilt.

Drift av legebil

I *Handlings- og økonomiplan 2016-2019* ble det vedtatt å tildele midler til økt grunnbemanning og drift av legebil. En

gjennomgang utført i 2017 identifiserte behov for en driftsmodell med faste kommunale legestillinger for å betjene/administrere legebilen. I 2019 blir det en prioritert oppgave å sikre stabil drift av legebilen.

Nytt system for elektrokardiografi (EKG)

Som ledd i den akuttmedisinske kjede er det avgjørende at legevakten har tilstrekkelig og optimalt fungerende EKG-utstyr for å kunne møte befolkningens behov på en trygg og funksjonell måte. Dagens EKG-system ved legevakten har betydelige tekniske utfordringer og tilfredsstillende generelt ikke kravene. Rådmannen anbefaler å bytte ut dagens EKG-system med et system som er mer robust og kvalitetssikkert, og som i tillegg kan lagre resultatene i et søkbart journalsystem med sensitiv sone.

Opprette to nye nødoperatørplasser

I henhold til akuttmedisinforskriften skal legevaktsentralen besvare 80 prosent av henvendelsene innen to minutter. Ved Stavanger legevakt er det i dag fire nødnettoperatør-plasser. Statistikk og målinger viser at dette er utilstrekkelig i vanlige helger, og vil også være for lite i en beredskapssituasjon. Rådmannen foreslår derfor å øke antall nødnettoperatørplasser til seks.

Nye lokaler i Stavanger fengsel

Fengselshelsetjenestens lokaler i Stavanger fengsel tilfredsstillende ikke krav til fysisk arbeidsmiljø og drift. Statsbygg er eier av lokalene. Ved en eventuell flytting er Stavanger kommune ansvarlig for IT-utstyr og medisinskteknisk utstyr.

Budsjettramme

Linjenr		2019	2020	2021	2022
	Opprinnelig vedtatt netto budsjettramme 2018	52 319	52 319	52 319	52 319
	Endringer:				
156	Lønnsoppgjør 2018, helårseffekt	1 000	1 000	1 000	1 000
157	Ny legevaktsmodul, FDV-kostnader	500	500	500	500
158	Bosetting av flyktninger - nedtrapping av tildelte midler	-	-	- 700	- 700
	Korrigert netto budsjettramme 2019-2022	53 819	53 819	53 119	53 119

Tabell 6.15 Budsjettramme for Stavanger legevakt 2019-2022, tall i 1000 kr